

GENIET

LIFESTYLE MAGAZINE VOOR ARTSEN

OKTOBER 2019

RIGA

HET PARIJS VAN HET NOORDEN

CARDIOLOOG JANNEKE WITTEKOEK OP DE BÜHNE

HOUTOVENS ALS HART VAN DE KEUKEN / DE TAS VAN ... / ONTSPANT U ZICH MAAR EVEN ... /
NANA'S AAN ZEE / GERARD MOLLEMAN HEEFT NIET EVA STORTOLDER GEVORMD ALS MENS EN ARTS /
NACHTELIJK GENIETEN / KUNST KIJKEN / COLUMN ANDRÉ WEEL / DE BOEKENDOKTER

DJOSER

De andere manier van reizen

AZIË
AFRIKA
MIDDEN-OOSTEN
LATIJNS-AMERIKA
OCEANIË
EUROPA

DJOSER.NL

SPORTHART

© Ed van Rijswijk

Er zijn dagen dat ik beseft dat ik meer sport kijk dan goed voor me is. Voetbal, tennis, golf, rugby, voetbal, volleybal, hockey, basketbal en voetbal, ik kan alles ondergaan. Naast de huwelijks uitwerking die het bingewatchen kan hebben, denk ik ook weleens dat mijn hart meer gebaat is bij het WK curling dan een spannende Champions League-wedstrijd van Ajax. Nu weten we uit onderzoek dat er een verband is tussen spannende wedstrijden op tv en het aantal mannen dat in verband met hartklachten een SEH bezoekt. Misschien kan cardioloog Janneke Wittekoek daar ook eens aandacht aan besteden tijdens een van haar aankomende theateroptredens.

Daarnaast las ik een onderzoek dat liet zien dat er tijdens een WK voetbal ruim 15% meer sportblessures gezien worden dan buiten het kampioenschap. Waarschijnlijk komt dit doordat er meer mensen (ongetraind) gaan sporten, geïnspireerd door die mooie panna's en tikitaka's op tv. Gelukkig hebben de echte professionals een clubarts tot hun beschikking. In het interview met Suzanne Huurman, sportarts bij PSV, leest u meer over haar ambitie en attributen. 'Mijn dokterstas is absoluut Champions League', zegt ze. Nu maar hopen dat haar club het niveau van die tas ook weer eens haalt.

Bertho Nieboer, hoofdredacteur *Medisch Contact*

Colofon

Hoofdredactie

Bertho Nieboer (hoofdredacteur), Robert Crommentuyn en Evert Pronk (adjunct-hoofdredacteurs)

Projectmanagement

Clemens van Gessel Tekst- en webredactie

Aan dit nummer werkten mee:

Fenneke van der Aa, Sandra Braakmann, Niki Charitable Art Foundation, Jan Dobbe, Feike Faase, Marcel Fischer, Marijke Krekels, Libéma/Beekse Bergen, Hans van der Maas, Herman van Ommen, Saskia Ridder, Huug Schipper, Ronald Schouten, Erik Verstraelen, Susie Q Vintage Photography (cover), André Weel

Basisonderwerp Tamar Smit

Redactieadres Mercatorlaan 1200,
Postbus 20052, 3502 LB Utrecht,
telefoon: 030 2823 384,
www.medischcontact.nl

Opmerkingen en suggesties

redactie@medischcontact.nl

Advertenties

Cross Media Nederland,
www.crossmedianederland.com
Telefoon 010 742 10 20
Advertenties kunnen zonder opgaaf van redenen worden geweigerd.

Behoudens de door de wet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder schriftelijke toestemming van *Medisch Contact*. *GENIET* wordt uitgegeven door de KNMG. De redactie is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut.

De redactie heeft alles gedaan om de rechthebbenden van het beeldmateriaal te achterhalen. Als desondanks beeldmateriaal is geplaatst waarvan u (mede)rechthebbende bent, kunt u contact opnemen met: t.smit@medischcontact.nl. Aanwijzingen voor auteurs vindt u op medischcontact.nl/contact.

GENIET

OKTOBER 2019

07

Cardioloog Janneke Wittekoek op de Bühne

Spreekkamer of podium? Voor cardiologe Janneke Wittekoek een onmogelijke keuze en dus doet ze het allebei. De eerste show die ze dit najaar gaf in het DeLaMar Theater was op Dress Red Day, de dag waarop traditioneel aandacht wordt gevraagd voor hart- en vaatziekten bij vrouwen. Geen toeval dat Janneke die dag koos. Want zeg je Wittekoek, dan zeg je vrouwenhart.

13

Nana's aan zee

Dit najaar toont museum Beelden aan Zee in Scheveningen het kleurrijke en ogenschijnlijk vrolijke werk van de Franse beeldhouwer Niki de Saint Phalle (1930-2002). Een mooi overzicht van dit uitbundige oeuvre, waarin de welbekende Nana's de hoofdrol spelen.

18

Letland, klein maar fijn

Letland is een fijn land. Althans, dat is het zeker voor anios Erik Verstraelen (29) uit Venlo. Hij ontmoette er immers zijn Russische vriendin Katja toen hij in Riga geneeskunde studeerde. 'Riga is echt een geweldige stad, die terecht het Parijs van het noorden wordt genoemd!' Maar ook de rest van Letland mag er wezen, zo blijkt uit Eriks verhaal.

24

Houtovens als hart van de keuken

In de keuken van restaurant HOOG VUUR in Amersfoort staan geen gasfornuizen of andere traditionele kooktoestellen. In plaats daarvan pronken er drie, bij binnenkomst direct in het oog springende houtovens. 'Daarmee bereiden we al onze speciale gerechten', zegt bedrijfsleider Iloy Pestman.

33

Oom en nicht: huisarts Gerard Molleman en aios Eva Stortelder

Apotheekhoudend huisarts Gerard Molleman uit Zieuwent gaf zijn nichtje Eva Stortelder maar liefst twee keer een belangrijke wending in haar leven. Aios chirurgie Eva: 'En eigenlijk doe je hem dan nog tekort. Gerard heeft mij gevormd als mens en als arts.'

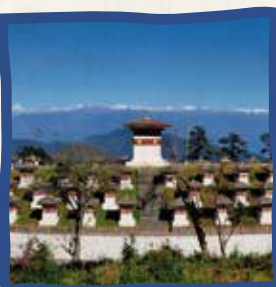
En verder:

- 22 Column André Weel
- 31 Nachtelijk genieten
- 37 De boekendokter diagnosticeert en schrijft voor ...
- 41 Ontspant u zich maar even ...
- 44 De tas van ...
- 45 Kunst kijken

PRIVÉREIZEN IN NEPAL, TIBET EN BHUTAN

'PARADIJSELIJKE LOCATIES WISSELEN VOORTDUREND.
ZO BLIJVEN ZE UNIEK, ONGEREPT EN ECHT.'

ON TOP OF THE WORLD

DE MOOIESTE REIZEN, OP MAAT SAMENGESTELD EN LOKAAL UITGEVOERD

Top of the World Reizen is dé specialist voor bijzondere reizen in Nepal, Tibet en Bhutan. We hebben onze eigen mensen in Kathmandu, Lhasa en Thimphu. In overleg met u stellen we de meest unieke Himalaya reis samen, geheel op maat.

ALLEEN HET MOOIESTE IS GOED GENOEG

Wij, Holi en Thomas, zijn uw persoonlijke reisexperts die alles vanaf het eerste contact voor u regelen, zonder tussenpersonen. We adviseren u uit eerste hand over de mooiste route, de meest bijzondere lodges en onze lokale helden.

LEZERSAANBIEDING

Privé rondreis in Bhutan waarbij u met een privégid en eigen chauffeur hoogtepunten bezoekt zoals het Tijgernest en Punakha Dzong. Vervolgens gaat u in Nepal op pad om de Bengaalse tijger te spotten:

TOP.OF.THE.WORLD.NL/GENIET

TOP.OF.THE.WORLD.NL

STRAKK

GEPASSIONEERD VAKMANSCHAP
in ieder detail

TOTAAL INTERIEUR | KEUKENS | BADKAMERS | DEUREN | TRAPPEN

OOSTRUM - VENRAY | T 0478 690 333 | WWW.STRAKK.NL

Cardioloog Janneke Wittekoek op de Bühne

'Ik pak dat podium maar wat graag om vrouwen te empoweren'

TEKST: SASKIA RIDDER | FOTO'S: RONALD SCHOUTEN EN SUSIE Q VINTAGE PHOTOGRAPHY

Spreekkamer of podium? Voor cardiologe Janneke Wittekoek een onmogelijke keuze en dus doet ze het allebei. Dit najaar staat ze bijvoorbeeld drie keer in het DeLaMar Theater. De eerste show was op Dress Red Day, de dag waarop traditioneel aandacht wordt gevraagd voor hart- en vaatziekten bij vrouwen. Geen toeval dat Janneke die dag koos. Want zeg je Wittekoek, dan zeg je vrouwenhart.

Haar hippe rode Pumasneakers matchen goed met de rode ribblouse, maar ze moet ze nog inlopen. 'Ik wil ze in het DeLaMar aan, maar ze zijn eigenlijk net te klein.' Het weerhoudt haar er niet van om bijna huppelend de trap op te gaan. Al heeft ze onlangs de vijftig aangetikt – best oud zegt ze zelf –, Janneke barst van de energie. Gelukkig maar, want er is ook genoeg te doen. Naast haar werkzaamheden in de kliniek brengt ze magazines uit, schrijft boeken en columns en beklimt met enige regelmaat Bühne en barricade.

Medical Infotainment

Hoewel ze het allerliefst de directe patiëntenzorg doet, is ze veelvuldig buiten de spreekkamer te vinden. 'Behalve arts ben ik ook ondernemer, dus moet je zichtbaar zijn. Toen ik in 2003 in Almere startte in een kliniek, ging al ik de boer op. Zeepkist onder de arm en gaan; lezingen bij de *rotary* en huisvrouwenvereniging, een *roadshow* met Joop Braakhekke over gezond eten, tv-commercialen en columns in de plaatselijke media. Noem het en ik deed het.' Ze verzoonde zelfs de term 'medical infotainment' voor. Ook klopte ze aan bij huisartsen en specialisten in het nabijgelegen Flevoziekenhuis. 'Noem me naïef, maar ik dacht aan samenwerking. Patiënten moesten weken wachten voor ze in het ziekenhuis terechtkonden. Ik kon ze direct helpen. Dat gun je je patiënten toch? Laten we zeggen dat ik niet met open armen ben ontvangen.' Om een lang verhaal kort te maken: na een aantal jaren 'ploeteren in de polder' kiest ze haar eigen weg. 'Let wel, ik heb in Almere fantastisch kunnen werken, maar ik wilde me meer richten op preventie en het vrouwenhart en dat strookte onvoldoende met de visie van mijn partners en aandeelhouders daar.'

Vrouwenhart

Janneke richt vervolgens HeartLife Klinieken op en vindt haar plek in Utrecht. 'Ik heb het geluk dat veel collega's uit Almere me zijn gevolgd en zelfs ook een deel van de patiënten.' HeartLife Klinieken werkt volgens het principe one-stop-shop. Vrouwen gaan in twee uur door het hele traject: van intake, metingen en testen tot diagnose en behandelplan. 'Ik behandel liever honderden vrouwen echt goed dan dat ik duizenden dossiers afdraai volgens de protocollen in een ziekenhuis. Ik heb het zo vaak gezien en ook gehoord van mijn patiënten; dat ze onderzocht worden, de fitheidstest goed doorstaan en te horen krijgen dat er niets met hun hart aan

© Ronald Schouten

Zelf ontspannen doet Janneke het liefst met de trossen los. Op het moment dat de boot los is van de wal, voelt het meteen goed.

de hand is. Maar zijn die vrouwen daarmee geholpen? Zijn hun klachten en hun ongerustheid verdwenen? Natuurlijk niet. Bovendien, wellicht is er wel iets aan de hand met hun hart, maar heeft de reguliere diagnostiek dat niet “gevangen”. Hartfalen ziet er bij vrouwen namelijk heel anders uit dan bij mannen. Dus de diagnostiek en de behandeling moeten ook anders. Gelukkig krijgen we met deze kennis steeds meer voet aan de grond, maar ondertussen sterven er wel elke dag 57 vrouwen aan hart- en vaatziekten.’

Leefstijl

De kliniek draait prima, maar Janneke zoekt en creëert nog altijd een podium om haar boodschap te verkondigen. Met haar boeken, tijdschriften en mediaoptredens bereikt ze alsnog duizenden vrouwen. ‘Ik pak dat podium maar wat graag om vrouwen te empoweren, om ze op het hart te drukken dat ze het heft in handen moeten nemen en hoe ze hun hart gezond kunnen houden. Wat ze dus kunnen doen aan preventie, want tachtig procent van de klachten heeft te maken met leefstijl. Dat heeft natuurlijk te maken met roken, drinken, eten en bewegen maar net zo goed met zorg voor jezelf, stressvermindering en nee durven zeggen. Met balans dus.’ Tegen haar publiek zegt ze het treffend: ‘Zorg voor jezelf, want we hebben je hart/hard nodig om deze wereld nog mooier te maken.’ De zorg voor het vrouwenhart – en het gebrek aan die zorg –, is haar missie en drijfveer. Hierbij geeft ze heilige huisjes graag een duw en is ze groot fan van de meer activistische artsen die alarm slaan over het zorgstelsel, de macht van verzekeraars en lobbyisten. Bij het woord ‘preventieakkoord’ raakt ze zichtbaar geïrriteerd. ‘Slappe hap! Het is goed dat erover gepraat wordt, maar zet in godsnaam

‘Mensen vragen me weleens hoe ik dat toch combineer, maar dat schrijven doe ik echt tussen de bedrijven door’

door. We moeten de kraan dichtdraaien in plaats van alleen maar dweilen. En zorg dat er leefstijlspecialisten komen; zij kunnen zoveel ellende voorkomen.’

Juf

Maar wat drijft haar toch om elke keer weer een podium te zoeken? ‘Dat is natuurlijk dat vrouwenhart en daarnaast zit er ook wel een juf in mij hoor. Vroeger wilde ik biologiejuf worden; het is een intense fascinatie voor het menselijk lichaam gecombineerd met de eeuwige drang om dingen uit te willen leggen. Ik voel me dus helemaal senang op de Bühne. En natuurlijk word ik langzaam wat zenuwachtig, want het DeLaMar is natuurlijk niet zomaar een zaal. Maar veel van de show doe ik natuurlijk op ervaring en improvisatie en ik doe het niet alleen! Het grappige is wel dat ik in de problemen kwam door mijn eigen ideeën. Ik wilde veel interactie met het publiek, onder andere via mobiele telefoons, maar dat bleek technisch nogal wat haken en ogen te hebben. Maar ik hou er wel van om dat op te lossen, daar leer ik weer van. Daarnaast hoop ik de mensen gewoon een ontspannen avondje theater te bieden. Ik laaf me daarbij aan de woorden van Freek de Jonge, die na een goede avond in het theater kon uitroepen: “Zo, de huisarts heeft het vast rustig morgen.”’

Spreekkamer in het theater

De vrouwenhartshow is een tweeënhalf uur durend interactief theatercollege waarbij mobieltjes van harte welkom zijn. De cardiologe en oprichter van HeartLife Klinieken vertelt in dit 'open spreekuur' alles over het vrouwenhart en ze reikt tools aan voor een gezonde leefstijl. Interessant voor iedereen, dus voor zorgprofessionals en 'gewone' mensen, voor man en vrouw. Na haar debuut op Dress Red Day schittert Janneke nog twee keer in het DeLaMar Theater: op 21 november en op 16 januari. Kaarten en meer informatie op www.delamar.nl. Niet in de gelegenheid om naar de vrouwenhartshow te gaan? Tips en adviezen voor een gezonder hart en een fitter gevoel vindt u ook in haar nieuwe boek *Healthy Heart!*, met meer dan vijftig recepten voor ontbijt, lunch en diner. U leest er ook heel veel tips voor beweging, ontspanning en achtergrondinformatie over hart, gezondheid, voeding en leefstijl. Haar medeauteur is Prins Marcia van den Bergh, bekend van onder andere 24Kitchen.

Trossen los

Zelf ontspannen doet Janneke het liefst met de trossen los. 'Op het moment dat de boot los is van de wal voelt het meteen goed. En of dat nu bij ons achter op de Vecht is of op een zeilboot langs de Kroatische kust, dat maakt niet uit. Op het water is het altijd goed.' En als er geen boot of water voorhanden is, gaan de hardloopschoenen aan. 'Het grappige is dat ze dan zeggen dat je je hoofd zo lekker leeg kunt lopen, maar ik krijg juist allemaal nieuwe ideeën tijdens het lopen. Zeker als ik aan het trainen ben voor een marathon en serieuze duurlopen moet inplannen. Dan vind ik het weleens jammer dat ik mijn laptop niet bij me heb, want ik noteer het graag meteen.' Die laptop is overigens nooit ver van haar vandaan om even wat ideeën op te krabbelen of een gedachtespinsel uit te werken. 'Ik schrijf twee columns, breng ons eigen tijdschrift uit en mijn derde boek, over koken dit keer, komt op Dress Red Day uit. Mensen vragen me weleens hoe ik dat toch combineer, maar dat schrijven doe ik echt tussen de bedrijven door. Ik schreef bijvoorbeeld voor een hardlopmagazine een artikel over compressiesokken. Nou was ik daar zelf ook al benieuwd naar, dus de research is geen opgave. En die nieuwe kennis neem ik ook weer mee mijn spreekkamer in. En natuurlijk word ik enorm geholpen door mensen om me heen, bijvoorbeeld door de scriptschrijver en redacteurs, maar natuurlijk ook door mijn gezin.' Wittekoek gelooft niet in het scheiden van werk en privé. 'Je moet het durven combineren, het in elkaar vlechten, delen waar je mee bezig bent. Menig spreekbeurt van mijn kinderen ging over het hart of iets waar mijn man mee bezig was. En ze gingen ook mee naar de Gezondheidsbeurs, voor allerlei hand-en-spandiensten. Ik geloof ook niet dat ze zich ooit hebben geschaamd omdat ik weer eens met m'n hoofd op tv was. Zo is hun moeder nu eenmaal.' ●

SAFARI IN AFRIKA?

Tanzania
Kenia
Madagaskar
Oeganda
Rwanda
Zimbabwe
Namibië
Botswana
Zambia
Mozambique
Seychellen
Mauritius
Zuid-Afrika

Al sinds 1979 dé Afrika specialist

Op **jambo.nl** en in onze brochure vindt u ruim 100 uitgekiende reizen of bel met onze Afrika specialisten op 020-2012740 voor een reis op maat.
De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!

**NOORD-
PORTUGAL**

**COSTA RICA
EXPERT**

**EILAND HOPPEN IN DE
AZOREN**

SHARE YOUR SMILE, GO YUGENSTYLE!

Nood aan vakantie? YÜGEN staat garant voor een unieke reiservaring, helemaal op jouw maat!

COSTA RICA, NOORD-PORTUGAL EN DE AZOREN

YÜGEN kiest bewust voor een **klein aanbod**. Hierdoor kunnen we al onze tijd in deze landen investeren en steeds nieuwe, unieke logies en activiteiten voor jou ontdekken. Natuur, cultuur, basic of luxueus, vrijwilligerswerk of een huwelijksreis. Jij vraagt, wij regelen het!

LOKAAL EN AUTHENTIEK

We werken samen met **kleine, lokale ondernemers** die in deze regio's geboren en getogen zijn. Vol passie én met de beste insider tips gaan zij tot het uiterste om je een onvergetelijke reiservaring te bezorgen.

DUURZAAM REIZEN

YÜGEN selecteert reisbestemmingen op basis van hun natuurlijke rijkdom, inspanningen om de **biodiversiteit te beschermen** en respect voor de mensenrechten. Steun de lokale bevolking, inheemse stammen, dierenopvangcentra, ecologische plantages en nog zoveel meer!

KLAAR VOOR EEN ONVERGETELIJK AVONTUUR?

Jou **persoonlijk ondersteunen** is onze topprioriteit! Daarom zijn we steeds bereikbaar, ook buiten de kantooruren en in het weekend. Samen een **reisplan volledig op jouw maat** ontwerpen? Stuur ons een mailtje of kom hallo zeggen op een van de vakantiebeurzen in Breda, Antwerpen, Hamont-Achel en Gent!

VOLG ONS OP

MEER INFORMATIE?

www.yugentours.com/nl
hello@yugentours.com

NANA'S AAN ZEE

TEKST: FENNEKE VAN DER AA | BEELD: NIKI CHARITABLE ART FOUNDATION, SANTEE, CALIFORNIË

Bénédicte (1965)

Dit najaar toont museum Beelden aan Zee in Scheveningen het kleurrijke en ogenschijnlijk vrolijke werk van de Franse beeldhouwer Niki de Saint Phalle (1930-2002). Een mooi overzicht van dit uitbundige oeuvre, waarin de welbekende Nana's de hoofdrol spelen.

**Niki de Saint Phalle met geweer in 1972. ©2019
Niki Charitable Art Foundation, All Rights Reserved.
Foto: Peter Whitehead.**

Most people don't see the edginess in my work. They think it's all fantasy and whimsy', zei Niki de Saint Phalle eens over de kritiek op haar werk. Het is inderdaad vrij verleidelijk om de kleurrijke sculpturen te verwarren met de vruchten van een lichtzinnige speelsheid. Toch vormen ze een serieus, ietwat hippie-esk pleidooi voor *peace, love and understanding* en gelijke rechten voor vrouwen. Vanwege haar vooruitstrevendheid en opvattingen over *female empowerment* is De Saint Phalle voor degenen die zich enigszins in het werk verdiepten, uitgegroeid tot een belangrijke inspiratiebron. Museum Beelden aan Zee laat met zo'n tachtig sculpturen, dertig werken op papier en diverse objecten, zoals vazen, stoelen en een fontein, de artistieke ontwikkeling en strijd van De Saint Phalle zien.

Tekening voor Nana Baigneuse (1968)

Rode vijgenbladeren

Niki de Saint Phalle wordt in Frankrijk geboren als Catherine Marie-Agnès in een oude, aristocratische familie. Wanneer de beurskrach in 1929 een jaar later ook haar verwoestende werking op het familiekapitaal laat blijken, splijt het gezin De Saint Phalle in tweeën. De pasgeboren Marie-Agnès gaat bij haar grootouders in de Bourgogne wonen, haar ouders verhuizen naar het Amerikaanse Connecticut. Drie jaar later worden ze herenigd en niet lang daarna verhuist het volledige gezin naar New York. Daar wordt de opvoeding overgenomen door een gouvernante met de bijnaam 'Nana' en Marie-Agnès krijgt voortaan de bijnaam 'Niki'.

De vrolijke bijnamen verbloemen een traumatische jeugd in een streng katholieke omgeving, met een temperamentvolle en gewelddadige moeder en een vader die Niki op haar elfde zou misbruiken. Op volwassen leeftijd maken Niki's jongere broer en zus door die getroebleerde jeugd zelfs een einde aan hun leven. Niki zoekt vooral een uitlaatklep. Op school schildert ze bijvoorbeeld de vijgenbladeren voor de genitaliën van de klassieke sculpturen in de gangen rood. Later noemt ze dat haar eerste 'creatieve daad'.

Een blik op de *Giardino dei Tarocchi* (Tarot Tuin) in Toscane

Nana sur le dauphin (1994)

De vlucht naar Parijs

Op haar achttiende vlucht Niki het huwelijk in en werkt als fotomodel voor bladen als *Vogue* en *Harper's Bazaar*. Samen met man Harry Mathews vlucht ze verder naar Europa, waar ze een studie theaterwetenschappen volgt en moeder wordt van dochter Laura. Algauw klopt haar traumatische jeugd aan en De Saint Phalle krijgt een zenuwinzinking, waarvoor ze intensief wordt behandeld met elektroshokken. Tijdens haar herstel gaat ze voor het eerst schilderen en dat bevalt zo goed dat ze haar studie stopt om zich volledig op het kunstenaarschap te storten. Ondanks de geboorte van zoon Philip blijft die drang naar het kunstenaarschap zo groot dat De Saint Phalle in 1960 haar man en kinderen verlaat. Het familieappartement bouwt ze om tot atelier en niet veel later krijgt ze een relatie met de kunstenaar Jean Tinguely, met wie ze veelvuldig gaat samenwerken en uiteindelijk ook zal trouwen.

Vrouw met geweer

De grote doorbraak laat niet lang op zich wachten, want algauw trekt De Saint Phalle veel aandacht met haar 'Tir'-performances. Hierin schiet ze op doeken waarop onder dikke lagen gips zakjes met verf hangen. Eén raak schot veroorzaakt een kleine ravage, omdat de verf uit de zak spat en het maagdelijk witte oppervlak bezoedelt. Die vernieuwende performances veroorzaken kleine commoties door het grote contrast tussen het geweer, het geweld en de chaos tegenover de mooie, jonge vrouw, vaak gekleed in een wit strak pak. Dankzij de succesvolle 'Tirs' mag De Saint Phalle zich vervolgens als enig vrouwelijk lid aansluiten bij de kunstenaarsgroep Nouveau Réalisme, waarvan ook Tinguely en Yves Klein lid zijn.

Niki de Saint Phalle aan Zee

De tentoonstelling *Niki de Saint Phalle aan Zee* loopt van 5 oktober tot en met 1 maart 2020 in museum Beelden aan Zee in Scheveningen. De tentoonstelling legt een directe link naar de ligging van het museum, maar ook naar haar 25-jarig bestaan. Beelden aan Zee is namelijk in 1994 gebouwd aan het Scheveningse Noordzeestrand, speciaal voor de omvangrijke sculpturencollectie van het verzamelaarsechtpaar Scholten-Miltenburg. Onderdeel van die collectie is een groot, kleurrijk sculptuur van een vrolijk ballend duo in badkleding: *Les Baigneurs* van Niki de Saint Phalle.

Kijk voor actuele prijzen en openingstijden op:
www.beeldenaanzee.nl

Nana Power

Terwijl De Saint Phalle zich verder ontwikkelt tot activistische kunstenaar en rebelleert tegen mannen, macht, religie en de rol van de vrouw in de maatschappij, groeit haar kunstenaarsstatus. Ze gaat grote koppen van papier-maché maken en 'bruiden' behangen met plastic poppen, bloemen en speelgoed. Die werken vormen de opmars naar de welbekende Nana's. De eerste daarvan ontstaat op papier, als ze een tekening maakt van een zwangere vrouw. De eerste echte sculpturen maakt De Saint Phalle met dochter Laura in 1965 van stof en wol over een metalen frame. Ze geven de sculpturen namen van goede vriendinnen, zoals *Bénédicte* en *Frederica*. Later maakt ze de Nana's van gips en polyester en beschildert ze in bonte kleuren.

De Nana's blijken een tijdloos succes. En dat is niet vreemd; ze zijn een ode aan de vrouwelijkheid, refereren aan de godin Venus en doen denken aan de matriarchale oermoeder, waarvan de ronde vormen al zo'n 25.000 jaar geleden zijn vastgelegd in een beeldje als de Venus van Willendorf. De huppelende en dansende sculpturen hebben bovendien een aanstekelijk *joie de vivre* en bulken van de 'Nana Power'; het zijn sterke, zelfbewuste en verleidelijke vrouwen waar je niet omheen kunt. Tegelijk verbloemen ze met hun kleurrijke vrolijkheid ook het grote verdriet waarmee De Saint Phalle nog altijd worstelt. In die optelsom zijn ze volop actueel door de #MeToo-beweging.

Tuin vol vreugde

De Saint Phalle wordt tijdens haar volwassen leven ook geteisterd door gezondheidsproblemen. Soms moet ze op doktersadvies een ander klimaat opzoeken. Zo ontdekt ze het veelkleurige werk van architect Antoni Gaudí en raakt verkocht van het door hem ontworpen *Park Guëll*. Die invloed komt later in haar werk ook terug als ze een reeks 'architectonische sculpturen' maakt waarin je zelfs kunt wonen. Zo maakt ze een monumentale Nana van 28 meter lang als entree van het Moderna Museet in Stockholm – helaas afgebroken na afloop van de tentoonstelling.

Poet et sa Muse (1974)

Naar voorbeeld van Gaudí droomt ze ook van haar eigen 'tuin vol vreugde'. Vanaf de jaren zeventig werkt ze daaraan in Toscane. Voor haar *Giardino dei Tarocchi* (Tarot Tuin) ontwerpt ze 22 monumentale sculpturen die samen de levensweg vormen die iedereen op aarde moet afleggen. Om de tuin te financieren, ontwerpt ze werken in oplagen. Zo maakt ze stoelen, vazen en lampen die in galeries worden verkocht. Met haar populaire, zelfontworpen parfum kan ze uiteindelijk maar liefst een derde van haar tuin financieren.

Terug naar zee

In 1998, na bijna twintig jaar bouwen en vier jaar voor haar dood, opent de *Tarot Tuin* eindelijk voor het grote publiek. Op dat moment is De Saint Phalle, vanwege longemfyseem en astma-aanvallen en geteisterd door ernstige artritis, teruggevlucht naar de Verenigde Staten. In San Diego vindt ze een klimaat dat beter is voor haar beschadigde longen, die naast IgA-deficiëntie ook te kampen hebben gehad met het vele inademen van giftige dampen tijdens het werken met polyester. Uiteindelijk overlijdt De Saint Phalle op 71-jarige leeftijd aan COPD. Al deze elementen van de kunstenaar, van de tragische jeugd, het modellenbestaan en de vlucht naar Europa, tot de enorme wilskracht en de politieke statements, komen terug in de overzichtstentoonstelling van Beelden aan Zee. Een perfecte plek om alle uitbundigheid van De Saint Phalle op je af te laten stormen en om vervolgens al die heftigheid, met blik op zee, van je af te laten waaien. ●

TravelMood

Altijd de juiste (be)stemming

Droomt u mee? 'Uw dag begint met een helikoptervlucht over de bijzondere Victoria Watervallen. Na een heerlijke lunch maakt u een bootsafari over de rivier de Zambezi en de zonsondergang ziet u tegemoet vanaf uw de voor u speciaal ingerichte 'strandbar' onder het genot van een drankje.'

**Mijn naam is Marjolein Schipper-Rutten van TravelMood
en ik stel graag uw droomreis op maat samen naar Safari Afrika!**

www.travelmood.nl
info@travelmood.nl

0412-785 476
06-404 204 67

LETLAND, KLEIN MAAR FIJN

TEKST: JAN DOBBE | FOTO'S: ERIK VERSTRAELEN, MARIJKE KREKELS EN ISTOCK

Riga, met op de achtergrond de rivier Daugava

Letland is een fijn land. Althans, dat is het zeker voor anios Erik Verstraelen (29) uit Venlo. Hij ontmoette er immers zijn Russische vriendin Katja toen hij in Riga geneeskunde studeerde. 'Riga is echt een geweldige stad, die terecht het Parijs van het noorden wordt genoemd!' Maar ook de rest van Letland mag er wezen, zo blijkt uit Eriks verhaal.

Ik kan Letland absoluut aanraden. Vooral Riga, een heerlijke stad om te vertoeven. Je vliegt er zo heen vanuit Eindhoven. Ga er in de vroege zomer heen, het wordt er dan heerlijk warm en het straat- en buitenleven bloeit enorm. De winter raad ik af. Het kan dan wel 30 graden vriezen, iedereen zit dan binnen en er gebeurt weinig ...’ Erik Verstraelen, die inmiddels met veel plezier als anios werkt op de *intensive care* van het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven, kan het weten. In 2012-2013 studeerde hij geneeskunde aan de Stradins Universiteit in Riga, nadat hij in Nederland driemaal achtereenvolgens was uitgeloot. Het maakte hem mogelijk om na twee jaar studie in Riga alsnog als zij-instromer te worden aangenomen bij de Universiteit van Maastricht, waar hij zijn studie verder afmaakte.

Leven met Letten

Letten zijn wat stug en laten zich niet gemakkelijk kennen, aldus Erik: ‘Je moet hun vertrouwen winnen. Pas als je ze echt persoonlijk leert kennen, blijken het heel warme en loyale mensen te zijn. Ik heb dan ook een paar blijvende vriendschappen opgedaan met Letten, die ik regelmatig opzoek. Ik ben bevriend met zowel Russische als Letse Letten, wat echt twee verschillende bevolkingsgroepen zijn.’

Erik is naast arts enthousiast reiziger en fotograaf. Voor meer beelden van zijn reizen zie zijn website www.erikverstraelen.com.

Vijfsterrenhotel

Tijdens zijn studie in Riga woonde Erik op een bijzondere locatie: ‘Hotel Riga, een pompeus vijfsterrenhotel in het centrum van Riga. Ooit het neusje van de zalm voor de partijelite van de USSR die in Riga op zomervakantie kwam, nu vergane glorie. Echte hotelgasten kwamen er bijna niet meer, dus verhuurden ze enkele etages aan studenten. Zo woonde ik “op stand”. Erg leuk, een chic studentenbroednest met alle lol die daarbij hoort!’ Later verhuisde hij naar een prachtige etage in een art-nouveaugebouw, de bouwstijl waar Riga om bekendstaat (zie kader hieronder). Hij deed in die twee jaar verschillende vriendschappen op en leerde zowel Lets als Russisch spreken en verstaan. Gevraagd naar het absolute hoogtepunt van zijn verblijf in Letland antwoordt Erik ondubbelzinnig: ‘Haha, dat is natuurlijk de ontmoeting met mijn vriendin Katja, met wie ik nu samenwoon!’

Centrale Markt

Het oude centrum van Riga is volgens Erik echt een *must* om doorheen te wandelen. ‘Trek daar minstens twee dagen voor uit. Veel art nouveau, leuke kleine straatjes en steegjes met cafés en theehuizen. Sommige cafés hebben dakterrassen van waaraf je een geweldig uitzicht over de stad hebt. Een aanrader is het dakterras van het winkelcentrum Galerija Riga, met een prachtig uitzicht! Maar ook de hoofdstraten net buiten het oude centrum zijn geweldig: ook daar staan prachtige gebouwen en je vindt er het lokale leven.’ Een andere tip is de Centrale Markt, een enorm complex bestaande uit

Art nouveau

Goed omhoog kijken als u in het oude centrum van Riga loopt

Riga is bekend om haar art nouveau. Bijna de helft van de gebouwen in het oude centrum is gebouwd in deze stijl. Zo staat de binnenstad van Riga sinds 1997 op de werelderfgoedlijst van Unesco. De meeste art-nouveaugebouwen vindt u rond de Albertastraat, waar u op nr. 12 tevens het schitterende Riga Art Nouveau Museum vindt. Maar ook elders in de stad zijn prachtige gevels te bewonderen. U moet dus goed naar boven kijken als u door de stad wandelt!

© Erik Verstraelen

De Centrale Markt, gemaakt van oude zeppelin-hangars

verscheepte en heropgebouwde Duitse zeppelin-hangars. ‘Die gebouwen zijn adembenemend. En de markt afstruinen voor vlees, vis en andere lekkernijen uit voormalige USSR-landen is echt een belevenis!’

Nachtleven

Ben je in Riga, dan moet je beslist het nachtleven in, aldus Erik. ‘Blijf niet hangen in de toeristische tenten aan de hoofdstraat, maar ga de zijstraatjes in. Daar vind je de écht leuke cafés en clubs. ’s Zomers zit iedereen buiten, er zijn overal terrassen en straatmuzikanten.’ Een tip is het Rock Café, met een bijna huiselijke sfeer – ook al is het groot, met verschillende etages en podia. ‘Je kunt er drinken, eten en genieten van muziek. Zoek je iets rustigers, ga dan naar Distiller’s Republic, een gezellig biercafé waar ze hun eigen drank brouwen.’

KGB-gebouw

Nieuw is het KGB-gebouw aan de Brīvības iela (vrij vertaald: Onafhankelijkheidsstraat), gewijd aan de gevreesde Russische geheime dienst. Erik: ‘Daar moet je echt een kijkje nemen. Dit voormalig kantoor van de KGB – niet geliefd uiteraard bij de oudere inwoners van de stad – is sinds 2014 een museum. Geheel gerenoveerd aan de buitenkant, maar onveranderd vanbinnen. Je kunt er zien hoe de KGB erbij zat, compleet met verhoorkamers, isolatiecellen, luchtplaatsten enzovoort. Het gebouw was bereikbaar via ondergrondse tunnels, zodat de medewerkers er ongezien in en uit konden. Ik woonde ernaast, heel maf!’

Live muziek op een buitenterras in Riga

Speciaal voor toeristen met een medische achtergrond noemt Erik het Pauls Stradins Medisch-Historisch museum. ‘Je ziet er tal van ontwikkelingen op medisch gebied door de jaren heen. Bijzonder zijn de proeven van Vladimir Demikhov, een Sovjet-Russische wetenschapper die pionierde met transplantatie. Hij deed hoofdtransplantaties bij honden, die daarna nog maandenlang leefden. Een tweekoppige hond is opgezet en kun je daar nog zien. Indrukwekkend: dit is het begin van de transplantatiegeneeskunde.’

Blik op Gauja National Park

Strand bij Jūrmala

De pier bij Mangalsala

Natuurgebieden

Als een van de dunstbevolkte landen van Europa heeft Letland veel ongerept natuurschoon. In parken als Gauja National Park, Slitere National Park en Ķemeri National Park kun je dan ook heerlijke wandel-, fiets- en vaartochten maken. Erik roemt de schoonheid van het Gauja National Park, met daarin de historische stad Sigulda aan de rivier de Gauja: ‘Vanuit Riga is het een uur met de trein. Een ontzettend mooi natuurgebied, dat vooral in de herfst een prachtig gouden kleurenpracht laat zien van de loofbomen aldaar. Vanaf het hoger gelegen Turaida-kasteel heb je een geweldig uitzicht over de omgeving.’ In het kasteel is een museum gevestigd met een uiteenlopende collectie waarin de cultuur, tradities, natuur en de geschiedenis van Letland centraal staan. Erik: ‘Het is ook dé plek om “Jāņi” (spreek uit Jaanjie) te vieren, het midzomerfeest op 21 juni – het belangrijkste feest van het jaar. Dat wordt hier traditioneel gevierd met bloemenkransen en vuur.’

Mezaparks

Dichter bij Riga bezoekt Erik vaak Mezaparks, net buiten Riga: ‘Je bent er in een halfuurtje met de tram. Een mooi park met een meer en een zandstrand waar je de frisse buitenlucht kunt inademen.’ Ook ging hij graag naar de kustplaats Jūrmala, tussen de Golf van Riga en de Lielupe-rivier. Het uitgestrekte zandstrand is zeer populair. Erik: ‘Het is dé toeristische badplaats uit de Sovjetperiode. Nog altijd is het een populaire plek voor zonzonbidders en liefhebbers van watersport, dus ’s zomers bruist het daar volop.’ Voor een wat

rustiger strandleven meer in de natuur, beveelt hij Mangalsala aan. Erik: ‘Een mooie plek vlak bij de monding van de rivier Daugava, die je bereikt via een bos en waar kunt genieten van de zee, in- en uitvarende schepen, een mooie pier en rustig strandleven. Zwemmen lukt helaas niet, want het water blijft honderden meters ver heel ondiep ...’

Bijzondere plekken

Aan de westkust vind je de kuststad Liepāja. De derde – volgens Erik ietwat sombere – stad van het land. Erik kwam er niet voor de gezelligheid of het strandleven: ‘Heel bijzonder in Liepāja is het strand met oude vervallen Duitse bunkers. Indrukwekkend om te zien, die wegzakkende bunkers zo schots en scheef. Qua sfeer wel wat donker, maar voor de liefhebber zeker een interessante bestemming.’

Ten noordoosten van Riga ligt het historische dorp Cēsis. Erik: ‘Leuk voor een dagje cultuur. Er is een middeleeuws kasteel, er zijn diverse mooie kerken en veel leuke en nostalgische straatjes, pleinen en parken. En ze brouwen er hun eigen biermerk.’

Kaap Kolka, in het noorden, vormt de noordkaap van Letland. Erik komt er graag: ‘Het noordelijkste puntje in het westen van het land, waar de Baltische zee en Golf van Riga samenkomen. Een heel afgelegen plek, heel wild en mooi om te zien en lekker te mijmeren!’ ●

Meer informatie over vakantie in Letland vindt u op www.baltic-info.com/?Letland of [www.landenkompas.nl/letland](http://www landenkompas.nl/letland).

KIJKEN NAAR HET GELAAT

ANDRÉ WEEL, BEDRIJFSARTS EN EPIDEMIOLOOG, WERKZAAM VOOR IKA NED IN HILVERSUM

Dat dokters er ook hobby's op na houden, zou je bijna vergeten. Soms hebben de hobbydokters zich zelfs georganiseerd, zoals de fietsende en de schilderende dokters. De medische schilders, tekenaars en beeldhouwers hebben zich verenigd onder de naam Pincet & Penseel. Deze aan de KNMG gelieerde club bestaat in 2019 zeventig jaar. Bij de Noordwest Ziekenhuisgroep in Alkmaar is momenteel een expositie waar u werk van de leden kunt bewonderen.

De club is vooral bezig met het schilderen van landschappen, stads- en dorpsgezichten. En met beeldhouwen natuurlijk. Maar ze willen ook een dagdeel portretteren. De voorzitter heeft mij gevraagd om op een zondagmiddag tijdens een schildersweekend model te zitten. 'Je hebt zo'n markante kop!' Dat streelt mijn ijdelheid. Ik heb dus ja gezegd. En zo ben ik dan op een zonnige zondagmiddag het middelpunt van een halve cirkel met zeven schilderende en tekenende collega's. Er zijn twee sessies van elk een halfuur. Ik hoef alleen maar op een stoel stil te zitten, mag vooral mijn hoofd

niet bewegen en moet mijn ogen op een vast punt fixeren. Ik probeer nog met een voorzichtig *cheese* een glimlach op mijn gezicht te toveren, want ik wil niet onvriendelijk of nors overkomen. Tijdens de eerste sessie kijk ik verder constant naar een vlek op de muur. De groep werkt zwijgend en met grote concentratie.

Terwijl ik stiekem met mijn ogen beweeg, zie ik heel verschillende technieken: potlood, houtskool, krijt en olieverf. Ik zie ook heel verschillende manieren van werken. De een kijkt elke vijf seconden op van zijn werk naar mij. De ander zit heel lang onafgebroken op papier of linnen te werken. Een derde zit vooral te gummen en te vegen.

In de pauze blijkt dat door al die interdoktervariatie de portretten heel verschillende kanten op gaan. *En face of en profil*, afhankelijk van waar iemand zit. Meer expressief of meer ingetogen, afhankelijk van de persoonlijke stijl. Maar één ding hebben al die portretten in wording gemeen: het zijn bepaald geen *smileys*. Ik kijk niet zo vriendelijk als ik had gehoopt. Een beetje boos zelfs. Wat een strenge blik heb je, zegt iemand. Tja, relativeer ik, wie kan een halfuur lang een glimlach in de lucht houden?

Na afloop worden de schetsen en schilderstukken naast elkaar gelegd. Ik mag de beste aanwijzen. Maar wat voor criteria moet ik hanteren? Ik schilder zelf niet en weet niet veel van schildertechnieken. Dan neem je toch gewoon die het best lijkt, zegt iemand. Ook dat valt me niet makkelijk. Want die het best lijkt, vind ik weer niet zo mooi. Omdat ... ik er niet zo op sta als ik zou willen zijn. Ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid!

Ik vraag een uur bedenktijd. Bij de borrel kom ik met mijn oordeel voor de draad. Ik kies het met krachtige olieverfstreken en in sprekende kleuren geschilderde werkstuk van Wendela Quentin. Het lijkt niet 100 procent, maar het is zoals ik wil zijn. Mijn *alter ego*. U ziet het resultaat bij dit artikel. Zouden dokters in hun praktijk ook zo verschillend naar mensen kijken? Een belangrijke vraag. Want het gezicht is niet alleen de spiegel van de ziel, maar ook van de gezondheidstoestand. Dat laatste weten we al sinds Hippocrates. De *facies hippocratica* is het gelaat van de stervende, beschreven door de oervader van de geneeskunde zelf. Maar we kennen ook de *facies abdominalis*, de *facies myopathica* en de *facies paralytica*. Daarnaast – en dat spreekt vooral de schilderende dokters aan – geeft de kleur van het gelaat een belangrijke aanwijzing voor de diagnose. Een gelaat kan kleur bekennen. Het kan rood, geel of blauw van kleur zijn, hetgeen respectievelijk wijst op *polyglobulie*, *icterus* of *cyanose*. En vergeet de gelaatsuitdrukking niet. Lacht ie of huilt ie? Allemaal belangrijke redenen om tijdens het spreekuur niet te veel op je beeldscherm te turen en de patiënt vooral recht in het gezicht te kijken. ●

Ik wil weer ervaren hoe ik op mijn manier invloed kan hebben op de zorg...

"Tijdens 'n gesprek met een cursist, hadden we het over de eed van Hippocrates. Zichtbaar geraakt zei hij: "Dát wil ik weer ervaren: trots dat ik dit vak mag uitoefenen. Tijd voor patiënten en af van het gevoel dat ik constant word opgejaagd door het systeem". Het kwam er in één adem uit. Hier gaat het dus om..."

Moniek de Boer (gynaecoloog) en Angelique van Dam (huisarts, np) zijn de drijvende kracht achter trainingsbureau Lemniscap, dat geaccrediteerde nascholing in Medisch Leiderschap aanbiedt. Beiden kunnen bogen op jarenlange ervaring als professioneel coach en trainer. In hun hoedanigheid van huisarts en specialist kennen zij de zorg van binnenuit. Vanuit een intens besef dat het

anders en beter kan in de zorg, bundelen zij al jaren hun expertise, ervaring en passie. Door deze combinatie geven zij al hun nascholingen extra meerwaarde.

Rust in je hoofd

"Leiderschap gaat over leiding nemen. Niet alleen over leiding geven. Medisch Leiderschap gaat in essentie dan ook over de regie hebben over je leven als arts. Als je dat beheerst kun je beter vanuit jezelf invulling en richting geven aan je werk. Ben je beter in staat om je energie en emoties te reguleren en komt er meer rust in je hoofd. Zo ontstaat er ineens weer ruimte voor die bevoegdheid, die liefde voor het vak."

Dat zijn we verplicht aan onszelf, de patiënt en de zorg in het algemeen.

Concreet eigen actieplan

Naast het lesmateriaal, zorgen oefeningen en interactie ervoor dat ingesloten patronen worden herkend en doorbroken. "Je kunt hierbij denken

aan de neiging om in je schulp te kruipen bij kritische feedback, of steeds terugkerende stoeve communicatie binnen het team. We dagen uit om te analyseren en zaken concreet te benoemen. Dit is nodig om tot de kern te komen."

De nascholingen zijn onderbouwd door de meest actuele leiderschapstheorieën. De combinatie van lesstof, interactie met trainers uit de praktijk en leren door in het moment te ervaren (ervaringsgericht leren) maakt deze nascholingen diepgaand en zorgt voor een duurzame verandering bij cursisten.

"Elke deelnemer gaat gemotiveerd en met vertrouwen naar huis, mét een concreet eigen actieplan onder de arm."

Herkenbaar verhaal? Kom dan in actie!

Vraag vrijblijvend onze brochure aan en/of neem direct contact op via lemniscap.com/geniet

Lezers van Geniet profiteren bovendien van een **speciale korting** op de geaccrediteerde 6-daagse leergang Medisch Leiderschap!

HOUTOVENS

ALS HART VAN DE KEUKEN

In de keuken van restaurant HOOG VUUR in Amersfoort staan geen gasfornuizen of andere traditionele kooktoestellen. In plaats daarvan pronken er drie, bij binnenkomst direct in het oog springende houtovens. 'Daarmee bereiden we al onze speciale gerechten', zegt bedrijfsleider Iloy Pestman.

Wanneer het bijzondere karakter van restaurant HOOG VUUR ter sprake komt, kruipt Iloy Pestman naar het puntje van zijn stoel: 'De houtovens zijn de basis van elk gerecht.

Alleen om de sauzen warm te houden, hebben we wat pannen staan, maar verder gebeurt alles in de houtovens.' Het zijn grote imposante ovens, van robuust metaal. Onderin ligt het hout. Maandelijks verbruiken de koks er circa drie kuub van. Aan de zijmuur staan drie stellages volgestouwd met houtblokken. Het helpt mee met de andere elementen die HOOG VUUR een warme sfeer doen uitademen. Pestman zegt erover: 'Er hoeven binnen maar een paar mensen te zitten en de sfeer is al goed.'

Koks zijn pure liefhebbers

Een rondje door het restaurant leert dat er behoorlijk wat elementen van de voormalige Prodent tandpastafabriek zijn achtergebleven. Soms wat details, maar de witte, betegelde muur is ook gebleven. Het personeel van HOOG VUUR doet er dagelijks alles aan om het de gasten naar de zin te maken. Niet alleen in de keuken. 'Onze chef-kok en zijn twee souschefs zijn pure liefhebbers, in alles wat ze doen', vertelt Pestman. 'Dat blijkt onder meer uit de passie waarmee ze vrijwel elke dag een ander menu samenstellen. Want ze willen zichzelf blijven uitdagen, zodat ze onze gasten kunnen blijven

verrassen. De basis van wat we serveren zou ik willen omschrijven als lokale, pure en bourgondisch gerechten. En ook: eerlijke gerechten, *what you see is what you get.*'

Alles draait om beleving

Bij restaurant HOOG VUUR draait alles om de beleving van de gasten. Een etentje buiten de deur verandert in een avontuur, waarin je je niet alleen laat verrassen door het eten. Dat begint al met de hartelijke ontvangst, met een oprecht geïnteresseerde bediening, met een uitleg van het concept en van het menu van de dag. Dat alle producten duurzaam zijn en van lokale leveranciers komen. Pestman wil er graag iets over zeggen: 'Onze carpaccio is van de Jersey-stier en die komt van boerderij Eyckenstein uit Maartensdijk. Dit product wordt zo goed ontvangen, dat we deze carpaccio als enige vast op de kaart hebben staan. Volgens onze gasten een delicatessen.'

Het oog wil ook wat

Er verschijnt een plankje op tafel met drie voorgerechten die deze avond op het menu staan. De kermis voor de smaakpapillen kan beginnen, maar eerst wil het oog ook wat. Het is zorgvuldig en met aandacht en liefde opgemaakt. Het ziet er smakelijk uit nog voordat de tong meedoet. Goed, proeven. De eerste hap is van de carpaccio van de Jersey-stier, het voorgerecht waarover Iloy Pestman zojuist de loftrompet stak. Althans, de boodschap doorgaf van zijn gasten. Categorie gastronomische verwennerij, niets minder. In combinatie met de pittige Remeker-kaas en een zachte truffelmayonaise een absolute smaaksensatie. In een omgeving waarin de koks dagelijks de menukaart willen veranderen, valt er alles te zeggen voor het behoud van deze carpaccio.

Zalm smelt op de tong

Het tweede voorgerecht is de oosters gemarineerde rauwe zalm. Er zit een rilette (een smeersel) van witvis bij en vongole, een soort schelpdier. Mooi en rijk van smaak. De zalm smelt op je tong en de rilette verrijkt de smaak op een subtiele manier. Tot slot ligt er een gekonfijte knolselderij met schuim van Remeker-kaas en vinaigrette van kapucijners. Een uitmuntende combinatie, ook wanneer knolselderij niet direct tot je favoriete eten behoort. Pestman toont de menukaart van vandaag: vier hoofdgerechten die je het kiezen niet eenvoudig maken. Een aardappelsoufflé met een spinazie-quiche en borek, de Pietermanfilet met ravioli van Hollandse garnalen en *beurre noisette*, de diamanthaas met kalfswang of de Veluwe eendenborst met *frittata* van eendenbout en oosterse lak. Ga er maar aan staan, die keuze.

Over het algemeen volgeboekt

Op het zonnige terras is het heerlijk vertoeven. In het oog springt de originele schoorsteen die boven het restaurantgebouw uittorent. Het terras biedt plek voor ongeveer tachtig personen. 'Verbaas je niet wanneer we de indeling van het terras morgen veranderen, want wij houden ervan om onze gasten telkens iets nieuws aan te bieden', zegt Pestman.

‘HOOG VUUR wordt het meest bezocht en gewaardeerd door een doelgroep die van bewust en verantwoord eten en drinken houdt. We zijn trots dat we over het algemeen volgeboekt zijn. Dat betekent dat we binnen ook tachtig couverts hebben.’ Intussen is het jonge personeel druk bezig om het de gasten naar de zin te maken. De liefde voor hun werk spat ervan af. Iedereen van HOOG VUUR werkt mee aan de beleving van de gasten.

Je bent onderdeel van de keuken

Beleving is wel het sleutelwoord van HOOG VUUR. Want waar de houtovens het hart vormen van het restaurant, zou je de beleving als de aders kunnen omschrijven. ‘Er gebeurt telkens van alles in ons restaurant’, vertelt Pestman enthousiast. ‘Deels komt dat door de open keuken, die nog het meest op een woonkeuken lijkt. Als gast maak je zowat onderdeel uit van die keuken. Je krijgt letterlijk een kijkje in de keuken van het restaurant en ziet met eigen ogen waarom het eten hier zo bijzonder is. Er zijn zelfs momenten dat het personeel wat houtjes hakt om de houtoven mee aan te steken. Maar dat doen we alleen als het niet te druk is, anders leidt het onze gasten te veel af.’

Doe-het-zelven

Bij HOOG VUUR houden ze van doe-het-zelven. Bestel je een glas limonade: zelfgemaakt. Ook een likeur en bier is

van eigen makelij. Er is altijd wat te zien. Iloy Pestman zegt hierover: ‘Met een beetje geluk zie je de kok buiten bloemetjes plukken voor op het dessert. Onze gasten vinden dat fantastisch.’ HOOG VUUR is tevens beschikbaar voor groepen, al dan niet zakelijk. Er zijn afscheidsfeesten, bedrijfsfeesten, netwerkentjes, in feite kan alles. Het is zelfs mogelijk om HOOG VUUR volledig ‘over te nemen’ voor een dansfeest of iets dergelijks. In de tussentijd staat het personeel van restaurant HOOG VUUR in Amersfoort dagelijks klaar om u op vele manieren te verrassen. ●

www.hoogvuur.nl

ALASKA INTO THE WILD

Van majestueuze gletsjers, imposante bergen met besneeuwde toppen en wildlife zoals beren en walvissen. Welkom in het ongerepte Alaska! Maak een individuele cruise of een cruise met Nederlandse reisbegeleiding, waarbij u ook kennismaakt met het binnenland van Alaska. Of verleng uw cruise met de Rocky Mountaineer: één van de meest spectaculaire treinreizen ter wereld!

BEGELEIDE CRUISETOUR ALASKA

Vertrek: 16 mei & 22 aug 2020
14 dgn

Binnenhut v.a. € 2.995 p.p.
Buitenhut v.a. € 3.495 p.p.
Balkonhut v.a. € 3.765 p.p.
Suites v.a. € 3.935 p.p.

INCLUSIEF: ✓ Vliegreis Luchthaven-belasting ✓ Havengelden ✓ 1 overnachting + excursie Vancouver ✓ 8-daagse cruise
✓ 5-Daags landarrangement o.b.v. logies
✓ Panoramische treinreis Denali - Anchorage
✓ Nederlandse reisbegeleiding

INDIVIDUELE CRUISE ALASKA

Vertrek: diverse vertrekdata
van mei t/m sep 2020* | 17 dagen

Binnenhut v.a. € 2.625 p.p.
Buitenhut v.a. € 2.895 p.p.
Balkonhut v.a. € 4.365 p.p.
Reissom gebaseerd op vertrek 17 mei 2020
* 3, 17, 30 mei, 14, 28 juni, 12, 26 juli, 9, 23 aug, 6 sep

INBEGREPEN: ✓ Vliegreis Amsterdam
✓ Vancouver ✓ Luchthavenbelasting
✓ Havengelden ✓ 1 overnachting in Vancouver obv logies ✓ 15-daagse cruise
✓ Transfers in Vancouver

ROCKY MOUNTAINEER ARRANGEMENT

6-daags landarrangement
incl. panoramische treinrit
Calgary - Vancouver v.v.

Arrangement vanaf € 2.395 p.p.
(o.b.v. Silver Leaf Hotels)
Upgrade naar
Goldleaf treinwagon € 479 p.p.

INCLUSIEF: ✓ 2-daags Rocky Mountaineer Silverleaf ✓ 2x ontbijt & 2x lunch ✓ 5 hotelovernachtingen ✓ Vancouver Lookout Tower

AANBIEDING: ROCKY MOUNTAINEER

BOEK VÓÓR 25 OKTOBER EN ONTVANG:

- ✓ 1 hotelovernachting voor of na treinreis in Vancouver of Calgary
- ✓ 1x transfer hotel-luchthaven of luchthaven-hotel in Vancouver of Calgary

www.dockc.nl/geniet

Alle genoemde prijzen zijn per persoon op basis van een 2-persoonsbezetting en onder voorbehoud van tussentijdse wijzigingen en beschikbaarheid

BRONKHORST M.02 | 5 x 3 METER | VANAF 13.500

Garden escape

Laat het jachtige dagelijkse leven achter u en ontspan in uw eigen tuinkamer. Lekker lang buiten blijven zitten, beschut tegen de wind en regen en van alle gemakken voorzien. Kies voor ambachtelijke kwaliteit van Bronkhorst. Kijk op bronkhorstbuitenleven.nl of bel 0577 - 75 09 44 voor een afspraak.

BRONKHORST®

NACHTELIJK GENIETEN

GENIET ontdekt de meest bijzondere overnachtingen

ER STAAT EEN LEEUW IN DE TUIN ...!

TEKST: JAN DOBBE | FOTO'S: LIBÉMA/BEEKSE BERGEN

U hoeft niet per se naar Afrika om een spannende safarivakantie te vieren. In Safari Resort Beekse Bergen verblijft en slaapt u tussen de wilde dieren ... In Brabant!

Dat je in Safaripark Beekse Bergen in een mini-Afrika terechtkomt, compleet met tal van wilde dieren, dat wisten we al. Maar dat je er nu ook een poosje tussen de wilde dieren kunt verblijven en slapen, dat is nieuw. In het Safari Resort Beekse Bergen kunt u veilig en in alle luxe genieten van het uitzicht op de dieren op de savanne. Alsof u werkelijk in de Afrikaanse natuur bent beland. Er even helemaal tussenuit, dat is het idee.

Prachtig uitzicht

De lodges, safaritenten en spannende boomhutten zijn verspreid over de uitgestrekte savannes en bosgebieden van

het Safari Resort. De accommodaties zijn geïnspireerd op de Afrikaanse natuur en cultuur en zijn van alle luxe voorzien. Geniet vanuit uw zespersoonsboomhut van een prachtig uitzicht over Bahari Beach en haar zeehonden, beleef de natuur in een zes- of achtpersoonssafaritent of kies voor extra luxe in een vrijstaande lodge, geschikt voor zes, acht of veertien personen.

Op safari ...

Het resort is helemaal gericht op gezinsvakanties. Bij de bouw heeft men zorgvuldig gewaakt voor duurzaamheid, veiligheid en het welzijn van de dieren, zodat mens en dier ongestoord

kunnen genieten. Uiteraard kunt u er overdag op safari. Met een *four wheel drive* eropuit of te voet tijdens een wandelsafari op de uitgestrekte savanne. Samen met een ervaren *ranger* van het park komt u er oog in oog te staan met giraffen, gnoes, olifanten, leeuwen en nog veel meer wilde dieren. Dichter bij echte 'wilde' dieren komt u waarschijnlijk nergens.

... of zwemmen of niets doen

Maar u hoeft natuurlijk niet per se op safari, u kunt ook lekker relaxen. Baantjes trekken in het overdekte zwembad,

'Het is hier echt genieten. Overdag de dieren bekijken in de dierentuin, lunchen en zwemmen, en 's avonds, als de kinderen op bed liggen, samen met een wijntje bij het huisje genieten van de langslappende dieren.'

REVIEW OP TRIPADVISOR

terwijl de kinderen zich vermaken in de waterspeeltuin. Of even helemaal niets doen kan natuurlijk ook: je vanuit een luie stoel verwonderen over de lange nek van een giraffe, de omvang van een neushoorn of de vrolijke uitstraling van zeehonden. Etenstijd? Dan kunt u ervoor kiezen zelf te koken in uw huisje, maar u kunt ook naar restaurant Moto (Afrikaans voor 'vuur'), waar u kunt kennismaken met uiteenlopende gerechten, waaronder een Afrikaans grill. Voor de liefhebbers is er dan nog de mogelijkheid om in Pamoja Lounge een wedstrijdje te bowlen.

AttractiePas

Als u een accommodatie huurt in Safari Resort Beekse Bergen krijgt u de AttractiePas er gratis bij. Die geeft u en uw gezin onbeperkt toegang tot zes dagattracties en korting op uitjes in de omgeving. Zo hebt u uiteraard toegang tot Safari-park Beekse Bergen en Speelland Beekse Bergen, maar ook tot Dierenrijk nabij Eindhoven, ZooParc Overloon, en (wat verder weg) Luchtvaartmuseum Aviodrome in Lelystad en AquaZoo Leeuwarden. Na afloop van uw verblijf geeft de AttractiePas nog een jaar lang 25 procent korting op genoemde attractieparken. •

Meer informatie over Safari Resort Beekse Bergen vindt u op www.beeksebergen.nl/overnachten/safari-resort

'HIJ HEEFT VOOR MIJ EEN STEEN VERLEGD'

Oom en nicht: huisarts Gerard Molleman en aios Eva Stortelder

TEKST: SASKIA RIDDER | FOTO'S: HERMAN VAN OMMEN

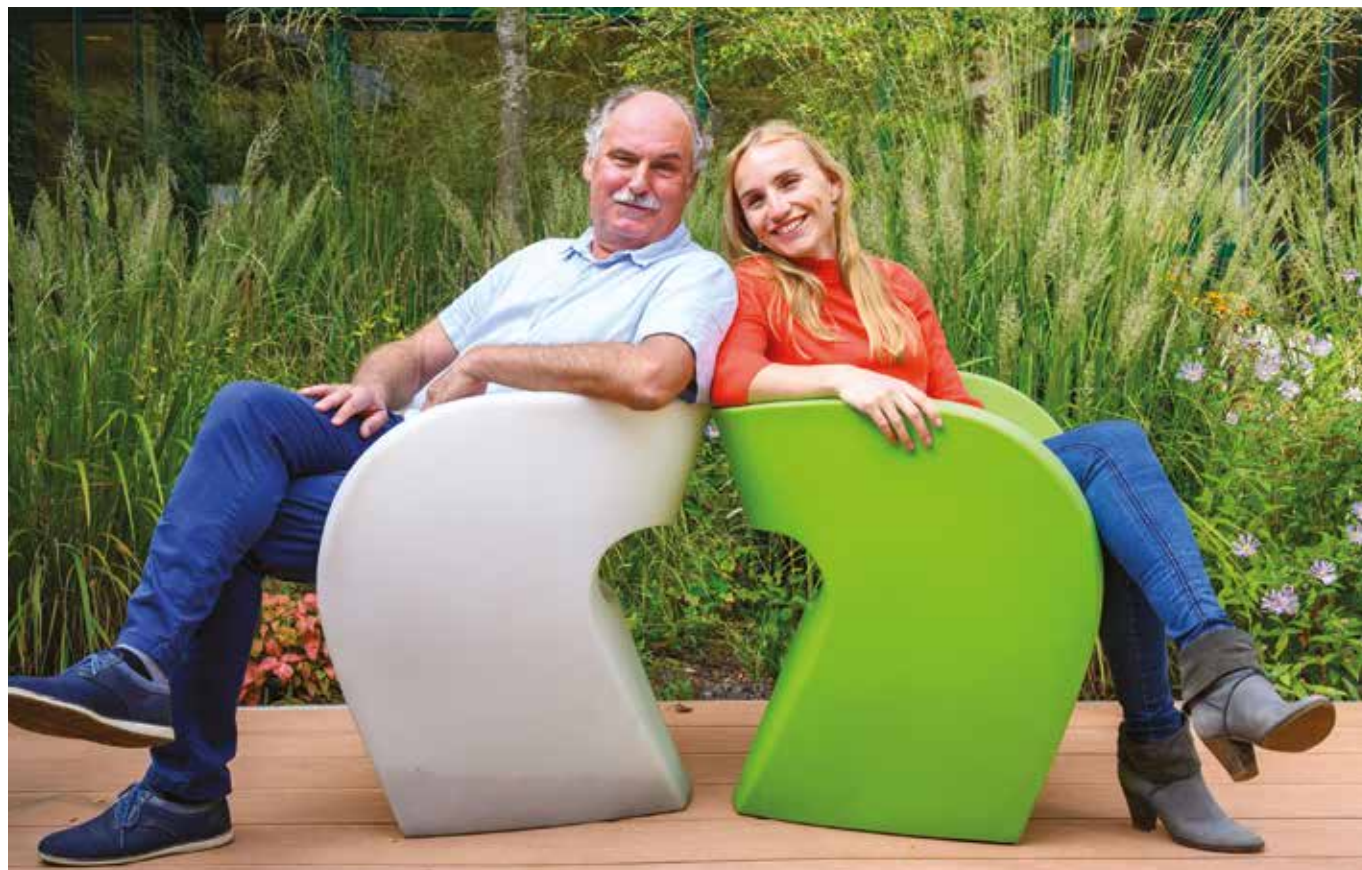
Apotheekhoudend huisarts Gerard Molleman uit Zieuwent gaf zijn nichtje Eva Stortelder maar liefst twee keer een belangrijke wending in haar leven. Aios chirurgie Eva: 'En eigenlijk doe je hem dan nog tekort. Gerard heeft mij gevormd als mens en als arts. Bovendien heeft hij me geïnspireerd om het avontuur in Malawi te zoeken.'

Eva groeit op in Zieuwent, een klein dorp in de Achterhoek. Gerard heeft er zijn praktijk aan huis en als klein kind is Eva al mateloos gefascineerd door het beroep van haar oom, wat ze toen nog omschreef als 'mensen beter maken'. 'Ik speelde heel graag bij hen, er was altijd wat te doen en te zien. Boerenzonen met bebloede handen in een theedoek, al die mensen in de wachtkamer, mijn tante die de hele boel bestierde en de apotheek aan huis deed. Er was bij hen altijd leven in de brouwerij.' In het weekend reed ze, net als haar neven, graag mee naar de huisbezoeken. Als ze in het kader van beroepenoriëntatie vraagt of ze een dag mee mag lopen met haar oom, vindt hij dat prachtig. 'Natuurlijk, Eva was een heel leuk kind, nieuwsgierig, open.' Eva kijkt haar ogen uit bij de consulten, is geïmponeerd door het huisbezoek aan een ongeneeslijk zieke man en trekt wit weg als Gerard een bloedend vaatje dichtschroeit. Het zaadje is geplant. En Gerard geeft haar mee dat ze ook arts kan worden. Eva: 'Ik was altijd al gefascineerd

door jouw beroep, maar achteraf gezien was dat inderdaad een belangrijke dag.'

Zelfgekozen peetoom

'Weet je eigenlijk dat ik je leven dan twee keer een wending heb gegeven?' Gerard vraagt het op iets een zachter volume, een tikje beschroomd, het tekent zijn bescheidenheid. Het is de integriteit die Eva zo in hem bewondert. 'Mag ik dat vertellen, of vind je dat te privé?' Eva zoekt zichtbaar even naar wat hij bedoelt, maar roept dan 'natuurlijk' en vertelt het zelf. 'Ik lag destijds in een stuit – toen al een tikkie dwars – en Gerard heeft me toen succesvol gedraaid. Ik vind dat wel mooi, het is allemaal zo dichtbij.' Dichtbij is wel het goede woord voor deze oom en nicht. Ze hebben aan een half woord genoeg en de genegenheid tussen hen is in alles voelbaar. Eva: 'Maar vergeet Gerry niet hoor, Gerards vrouw. Zij is net zo belangrijk voor mij, al heel lang. Toen ik zelf mijn peetouders mocht kiezen, wist ik meteen

De koffie drinken ze nog steeds uit kopjes uit Afrika.

dat Gerard en Gerry het moesten worden.' Gerard: 'Wij hebben vier zonen en voor Gerry was Eva de dochter die ze nooit heeft gekregen.'

Creativiteit blijft

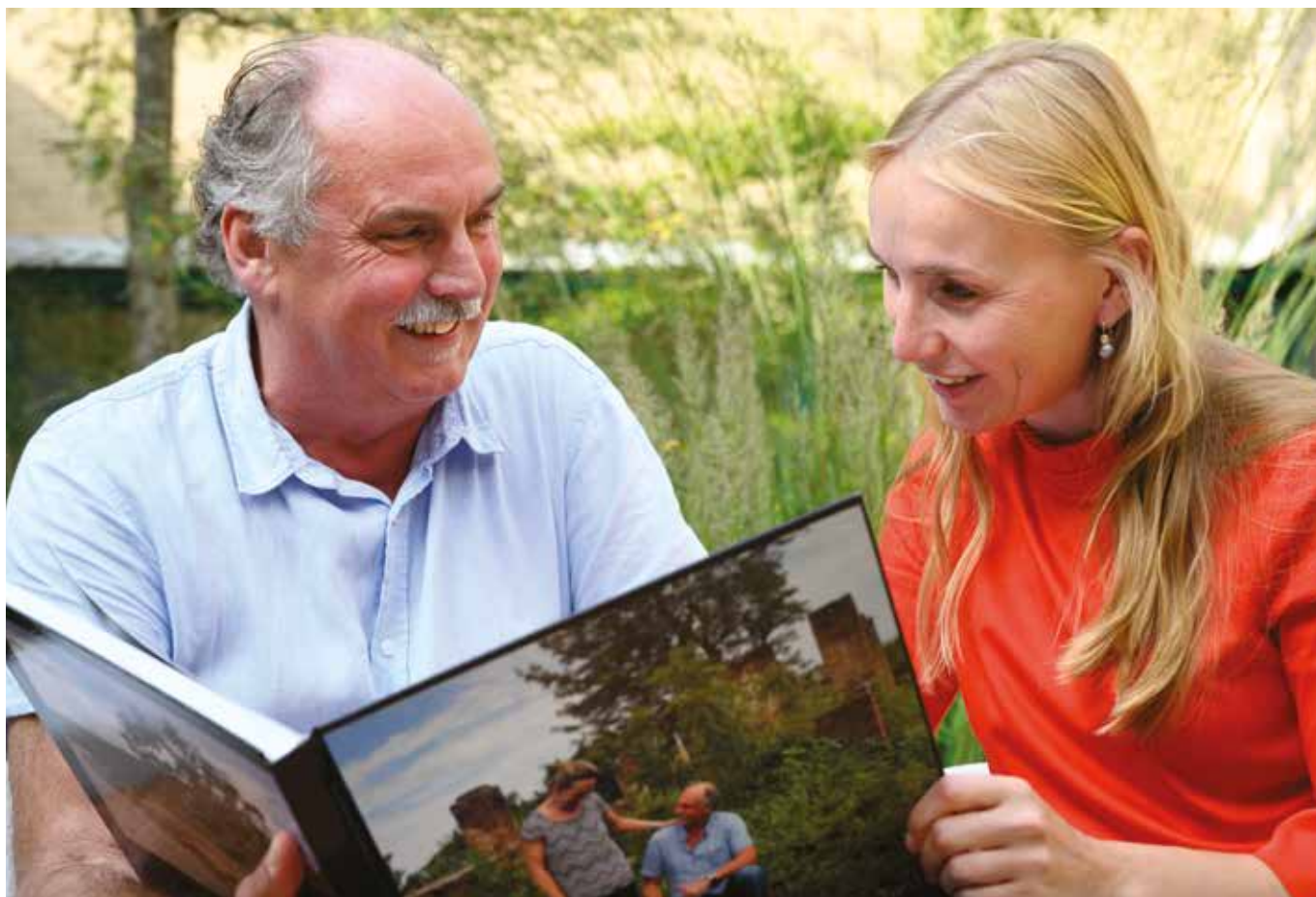
Als Eva en haar man Jeroen een tijd in Malawi werken, zoeken Gerard en Gerry hen op. 'Ik vond het zo mooi dat ze dat avontuur aanging. Toen ik net mijn kandidaats had, heb ik in Tanzania bij de missie gewerkt. In feite kon ik als student geneeskunde nog niet veel betekenen, maar ik werkte aan mijn onderzoek en deed verder wat ik kon. Het land en de cultuur hebben me zo geïnspireerd. Mensen hebben daar door onze westerse ogen bekeken maar heel weinig, maar het optimisme en de levenslust is ongekend groot. Ik ben enorm dankbaar dat ik dat heb mogen ervaren.' Eva is al net zo enthousiast over haar tropentijd. 'Je hebt natuurlijk ontzettend weinig middelen tot je beschikking, maar je opereert met wat je wel hebt. Je wordt er enorm creatief van. En het mooie is dat die creativiteit blijft, ook nu ik wel een complete operatiekamer en deskundige collega's bij de hand heb. Gerard heeft mij altijd al laten zien dat je ogen, oren, handen en je onderbuik je belangrijkste instrumenten zijn als arts. Dat is in de tropen evident, maar niet minder waar in Nederland.'

Rots in de branding

In Malawi krijgt Eva haar dochter. 'Mensen vonden dat ik voor de bevalling naar Nederland moest komen, maar ik

Eva: 'Toen ik zelf mijn peetouders mocht kiezen, wist ik meteen dat Gerard en Gerry het moesten worden'

vond dat ik het goed geregeld had. Voor de zekerheid hadden vrijwilligers vooraf bloed afgestaan en mijn man Jeroen had technisch het nodige geregeld zodat we bijvoorbeeld stromend water hadden en niet zonder elektriciteit zouden komen te zitten.' Gerard: 'Je volgt dat dan op afstand en houdt je hart vast. Ik weet dat het een natuurlijk proces is en dat Eva een sterke, gezonde vrouw is, maar ze zaten echt ver van de bewoonde wereld.' Als Eva haar peetouders maanden later rondleidt en hen de bevallingskamer laat zien, schrikt ze zelf ook wel weer even. 'Het was allemaal wel erg primitief.' Maar het primitieve is precies wat hen alle vier zo bekoort. Eva: 'Ik moest zo om ze lachen toen wij hen uitzwaaiden op hun doorreis naar Tanzania. Net twee pubers op avontuur, met een grote rugzak op hun rug. Terwijl jullie toen toch ook al zestig plus waren.' Gerard: 'Weet je wel hoeveel energie en plezier dat geeft om te zien dat jullie het zo goed doen? En we voelden ons zo thuis. Gerry heeft Afrika ook in haar botten zitten. We gingen terug naar het huisje waar we destijds woonden. Hartverwarmend was het om daar na veertig jaar terug te keren. We

Samen goede herinneringen ophalen

Gerard: 'Als ik terugkijk op die veertig jaren, realiseer ik me dat ik het zonder mijn vrouw Gerry allemaal niet had kunnen bolwerken'

waren toen net getrouwd, want op de missie werd ongehuwd samenwonen niet echt gewaardeerd. Als ik terugkijk op die veertig jaren, realiseer ik me dat ik het zonder Gerry allemaal niet had kunnen bolwerken. En het doet me goed om te zien dat Eva met Jeroen ook zo'n rots in de branding naast haar heeft.'

Tropen of Zieuwent

Gerard had graag meer in de tropen gewerkt, maar werd al vroeg in zijn loopbaan huisarts in Zieuwent. Zijn vader was er huisarts, maar werd ziek. Wat startte als een tijdelijke vervanging van zijn zieke vader liep uit op 'levenslang'. 'Met veel liefde en plezier', haast Gerard zich te zeggen. 'Ik twijfelde in het begin wel erg, maakte eindeloos lijstjes met plussen en minnen. Tropenarts, onderzoeker, specialisatie, huisarts: ik vond alles leuk. Mijn vader raadde het mij zelfs

nog af om zijn praktijk over te nemen. Waarom is me nooit helemaal duidelijk geworden. Waarom Zieuwent het won van de tropen? Ik werd tijdens de vervanging steeds vaker door patiënten gevraagd om te blijven. Op die manier erkenning krijgen, is mooi en starten met zo'n groot draagvlak is goud waard. En ik heb er geen moment spijt van gehad. Het is zo dankbaar om in zo'n kleine dorpsgemeenschap huisarts te zijn. Het vertrouwen dat er is, de betrokkenheid. En ja, als je dan langs de lijn bij het voetballen van je zoon staat, weten ze je te vinden als er een schouder uit de kom ligt. Je bent altijd de dokter. Is dat erg? Ach, je moet zorgen dat je je neus ook nog af en toe buiten die omgeving steekt, maar ik vond het allemaal prachtig. Hele gezinnen leren kennen, generatie op generatie zien opgroeien, mensen bijstaan op de meest kwetsbare momenten in hun leven. Een man met huidkanker wilde alleen naar het ziekenhuis om zich te laten opereren als ik meeging. Dus ging ik mee.' Eva valt in. 'Dat náást mensen staan, die empathie, dat vind ik zo mooi aan Gerard. Hij is daarin echt een voorbeeld voor mij, hij heeft mij gevormd als arts.' In zijn hart weet Gerard dat ook wel, maar toch is hij diep ontroerd als Eva hem deze zomer bij zijn pensioen een brief overhandigt waarin ze verwoordt hoe hij voor haar een steen heeft verlegd. 'Dat regel voor regel lezen. En dan zien wat voor mooie volwassen vrouw en arts er voor je neus staat. Dat doet je wel wat, hoor.' ●

DE BOEKENDOKTER DIAGNOSTICEERT EN SCHRIJFT VOOR ...

HUUG SCHIPPER COMBINEERT ZIJN LIEFDE VOOR LITERATUUR EN BEELDENDE KUNST. HIJ STUDEERDE M.O. NEDERLANDS AAN DE SCHOOL VOOR TAAL- EN LETTERKUNDE EN GRAFISCHE VORMGEVING AAN DE KONINKLIJKE ACADEMIE VAN BEELDENDE KUNSTEN, BEIDE IN DEN HAAG.

Niet op namen kunnen komen, mistasten naar het juiste woord, vergeten waarom je naar de keuken gelopen bent, ziehier de top drie van geheugenklachten. In een interview met Jannetje Koelewijn (NRC, 16-09-2016) over het boek *Als mijn geheugen me niet bedriegt* van Douwe Draaisma licht hij toe dat de achteruitgang van het geheugen bij alle leeftijden voorkomt en dus niet per se iets met het ouder worden te maken heeft. Daar kijk ik van op. Namen en woorden vallen bij mij om de haverklap weg en ik herinner me niet dat ik daar vroeger ook al last van had. Maar daar zit dus meteen een addertje onder het gras, want herinneringen zijn lang niet altijd betrouwbaar en onderhevig aan veranderingen bovendien. Mensen vervormen hun herinneringen in het licht van nieuwe gebeurtenissen. Het fascinerende citaat van Marten Toonder (1912-2005) dat Draaisma als motto aan zijn boek meegeeft, zegt het zo: '... omdat iets wat in de jeugd gebeurd is, dikwijls het gevolg is van een voorval op oudere leeftijd.' Toen Draaisma het citaat was tegengekomen, had hij de bedoeling onmiddellijk begrepen. 'Dingen die verderop in je leven gebeuren kunnen je herinneringen zo veranderen dat je een ander verleden krijgt.' Ik vind een – totaal vergeten, want nooit gelezen – exemplaar van *Als mijn geheugen me niet bedriegt* in mijn boekenkast. Het staat naast Vladimir Nabokovs autobiografische meesterwerk *Geheugen, spreek met jeugdherinneringen van de schrijver*. Van dat boek heb ik ooit genoten, al herinner ik me er niets meer van. Ik neem me voor het te zullen herlezen, maar pak nu eerst het boek van Draaisma. Waarom? Omdat ik op zoek ben naar het 'eindeffect van Kahneman', een begrip dat ik niet kende, maar tegenkwam in een heel ander boek, de jongste roman van Marijke Schermer waarmee ik me afgelopen zomer bijzonder heb geamuseerd.

Liefde, als dat het is beschrijft de levens van het dolende huwelijkskoppel David en Terri, hun dochters Krista (15) en Ally (12), en de buitenechtelijke partners, Sev en Lucas. Het verhaal van een huwelijk in crisis, met overspel en opgroeiende kinderen is weliswaar al duizenden keren verteld, maar als het goed gebeurt, krijg je er als buitenstaander, op veilige afstand en gezeten in een comfortabele leesfauteuil, nooit genoeg van. Het boek is fraai opgebouwd in vier seizoenen van het jaar waarin het huwelijk van David en Terri in zwaar weer belandt tot aan het moment dat de

wind gaat liggen en de stofwolken optrekken. David noemt het een 'natuurramp' als Terri hem haar verhouding met Lucas opbiecht en aankondigt op zichzelf te gaan wonen. De ontredde in het gezin is voorstelbaar groot, maar wordt door de auteur in licht proza gedoseerd opgediend. Knap schetst ze elk van de uiteenlopende karakters. In dit fragment spreekt David zijn puberdochter aan op een leeg pak vla:

"Krista!" Oneindig traag slaat ze haar ogen op. Ze kijkt hem aan.

"Ja?"

"Heb jij die vla opgegeten?" Het pak is leeg, het staat leeg in de koelkast.

"Ja."

"Waarom?"

"Er was niets anders!"

"Hoe bedoel je: er was niets anders?"

'Jezus, hoe kan ik dat anders bedoelen dan precies zoals ik het zeg.' Die ogen, die slome oogopslag, die totale onbewoogenheid. Hij wil tegen haar schreeuwen. Dat hij alles voor haar doet, verdomme. Dat ze vroeger zo lief was. "Ik ga naar boven." Hij zegt niets, hij laat haar gaan, hij kijkt haar na, haar uitgeschoten lijf, half kind en half... ja, wat eigenlijk?

Liefde, als dat het is gaat over hoe moeilijk het voor mensen is om met elkaar samen te leven, over egocentrisme en verlangen, aantrekken en afstoten, de hang naar vrijheid in tijden van overvloed, jeugd, gezondheid en social media.

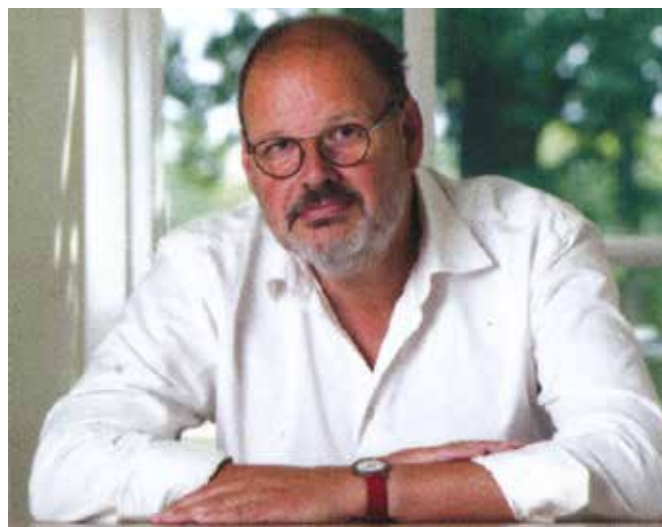
Terri is veeleisend voor zichzelf en voor anderen. Ze stelt regels op, bepaalt bijvoorbeeld dat er doordeweeks geen wijn meer wordt gedronken. Ze introduceert het telefoonmandje in de keuken waarin ieder gezinslid voor het eten zijn mobiel-tje moet leggen. En dat je mobiel meer kapot kan maken dan je lief is, blijkt uit een huiveringwekkende scène waarin Krista die kwaad van tafel loopt, uit dat mandje per ongeluk de telefoon van haar moeder meegrist en de seksberichten van haar minnaar Lucas onder ogen krijgt.

Voor wie het huwelijk een verbond is 'tot de dood ons scheidt', bevat dit boek verontrustend materiaal. De eigen, individuele ontplooiing staat voorop in een druistige buitenwereld vol verleidingen. Om dat een leven lang met één enkele andere persoon te kunnen delen, vraagt om bijzondere kwaliteiten van beide partners. Daar gaat het vaak mis en dat is een zegen voor de literatuur. Het levert een turbulent boek op als *Liefde, als dat het is* met rake observaties, prachtige zinnen ('Pap kom alsjeblieft naar huis, mama doet raar.') en de nuchtere conclusie dat iedereen uiteindelijk opkrabbelt en doorleeft. Wat er na dit huwelijk overblijft, zijn de herinneringen eraan, maar daar is ook van alles mee aan de hand. David is beducht op 'het eindeffect van Kahneman, de theorie die zegt dat je een periode, zoals een huwelijk, niet meer kunt zien zoals die werkelijk was, door het effect dat het einde van die tijd heeft op je gevoel erover'.

Het eindeffect van Kahneman. Ik zoek het op in *Als mijn geheugen me niet bedriegt* en lees over een onderzoek van psycholoog en Nobelprijswinnaar Daniel Kahneman, die aantoonde dat de manier waarop een gebeurtenis of episode eindigt, een disproportioneel grote impact heeft op hoe we ons een voorval of periode herinneren. Dit zogenoemde 'eindeffect' geldt

bijvoorbeeld voor vakanties, loopbanen en huwelijken. Dit herken ik. Mijn eigen huwelijk was lang stabiel en gelukkig, een voorbeeld voor vrienden en familie. Maar het ging mis en eindigde met een daverende klap. Jaren later herinner ik me de vijf procent boosheid en ben ik de gevarieerde, liefdevolle en kleurrijke vijftiennegentig procent van dat leven met vrouw en kinderen vergeten. Het 'eindeffect' blijkt ook voor medische ingrepen te gelden. Kahneman ontdekte na onderzoek waarin patiënten tijdens een coloscopie via een

apparaatje moesten aangeven wanneer en hoeveel pijn ze voelden, dat de herinnering aan die pijn heviger was als die aan het eind van de ingreep was ervaren: 'De duur van de coloscopie varieerde van vier minuten tot meer dan een uur. Maar hoe lang mensen pijn hadden gehad maakte nauwelijks verschil voor hoe ze zich de ingreep nog geen uur later herinnerden. Of patiënten nu tien, twintig of veertig minuten pijn hadden gehad viel weg tegen de invloed van de pijn tijdens de piek en het slot. Als men grafieken zou tekenen van de pijnbeleving tijdens de gehele ingreep en alle pijn op zou tellen [...] zou in één oogopslag duidelijk zijn dat iemand met veertig minuten coloscopie achter de rug aanzienlijk meer pijn heeft geleden dan iemand die al na een kwartier klaar was. Maar zolang de pijnbelevingen van deze twee patiënten tijdens de piek en aan het eind overeenkwamen herinnerden zij zich het onderzoek als ongeveer even onaangenaam.' De herinnering aan een ingreep zal de patiënt beïnvloeden in zijn beslissing om een dergelijk onderzoek nog eens te ondergaan. Kahneman liet daarop een vervollexperiment uitvoeren waarin tijdens een coloscopie bij de eerste helft van de proefpersonen de scoop na afloop van de behandeling drie minuten ongebruikt – dus enigszins onaangenaam, maar niet pijnlijk – in het rectum bleef zitten (terwijl de arts aantekeningen bleef maken alsof de ingreep nog in volle gang was). Bij de andere helft werd de scoop na de behandeling direct uit het rectum gehaald. 'De verlenging van de ingreep met drie niet al te belastende minuten veranderde niets aan de ervaren piek in pijnbeleving. [...] Wat wel toenam was de totale hoeveelheid geleden pijn. Toch werd de verlengde coloscopie als minder onaangenaam herinnerd en gaf deze vijf jaar later ook een hoger opkomstpercentage na een oproep voor een herhaling van de coloscopie.'

Na zowel een huwelijk als een coloscopie te hebben ondergaan, beveel ik u bovengenoemde boeken van harte aan. ●

Douwe Draaisma – *Als mijn geheugen me niet bedriegt*, Groningen 2016

Marijke Schermer – *Liefde, als dat het is*, Amsterdam 2019

Altijd de mooiste foto's

THUIS OF OP HET WERK

Met de Pixum App is je Fotoboek eenvoudig gemaakt

We weten dat tijd een beperkende factor is. Daarom hebben wij een app ontwikkeld, waarmee een fotoboek in no-time gemaakt is. Met de code GENIETMEER maken we het ook nog eens 20% goedkoper.

Lees meer hierover op onze website: www.pixum.nl/app

Gutscheincode:

GENIETMEER

* De code geeft een korting van 20% op al onze fotoboeken, wanddecoraties en fotoafdrukken. De code is geldig t/m 30-06-2020. De korting wordt niet gegeven over de verzendkosten. Alle prijzen zijn incl. btw en excl. verzendkosten.

*Mevrouw & meneer Meijer
wilden een nieuw bed en weer lekker slapen.
De Suite maakte het mogelijk.*

*Mevrouw Meijer: "Ik sliep al jaren
slecht en was vaak oververmoeid.
In ons nieuwe bed hebben we aan
mijn kant ook de FPS-technologie
genomen. Het is verbazingwek-
kend hoe goed dat werkt. Als ik
naar bed ga, draai ik een sessie
voor mijn rug en dan nog een
programma om te ontspannen.
Je voelt dan een zachte trilling,
dat is heerlijk en meestal ben
ik dan snel vertrokken.
Ik slaap veel langer achter
elkaar en voel me stukken fitter."*

kasten op maat

uitgebreid programma

complete slaapkamers

Stijlvol en beter slapen

Er zijn veel mensen die niet optimaal slapen, terwijl dit wél kan. Daarom maken wij zelf bedden en slaapkamers op maat. Als voortrekkers in comfortbedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden, dat kan zijn in geval van spier-, rug- en nekklachten of als er sprake is van moeite met draaien en opstaan.

Op zoek naar de perfecte nachtrust

De zoektocht naar de perfecte nachtrust begint bij ons altijd met een persoonlijk gesprek om uw wensen en eventuele slaapproblemen goed te begrijpen. Het kan zijn dat een bezoek aan huis u beter past of omdat u een deel van uw bestaande bed wilt behouden, maak dan een afspraak. Ter plekke kunnen we dan bespreken wat mogelijk is. Wat de vraag ook is, we vinden altijd een weg om te maken wat u wenst. Natuurlijk bent ook u welkom om te komen kijken. Een bezoek aan onze uitgebreide showroom is beslist de moeite waard.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en vernieuwend zijn onze matrassen met een ingebouwd Frequency Physio Support (FPS) geluidssysteem. De subtiele geluidsgolven, die het systeem geeft, zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen, die jetlag of stress ervaren, neuropathische pijn hebben of veel spanning opbouwen, zoals bij parkinson.

©

ONTSPANT U ZICH MAAR EVEN ...

TEKST: SASKIA RIDDER

Lazarus

Het Amsterdamse DeLaMar Theater kondigt Lazarus aan als een 'mysterieuze, meeslepende en emotionele rollercoaster'. Het muziekblad *Rolling Stone* omschrijft Lazarus als 'Wild, fantastical, eye-popping. A surrealistic tour de force'. Een aanrader dus, dit laatste meesterwerk van poplegende, kunstenaar en stijlicoon David Bowie. Hij maakte het stuk samen met de Vlaams/Nederlandse regisseur Ivo van Hove en kon een maand voor zijn dood nog net de première beleven. Lazarus draait om Bowies alter ego, Thomas Newton, die je meeneemt door zijn leven, dromen en obsessies. Een reis die wordt omlijst door hits als 'Absolute Beginners', 'Changes', 'Heroes' en 'This is not America'.

www.delamar.nl

© Jan Versweyveld

Kies eieren voor je tijd

Je kunt boekenkasten vullen met 'maak het leven leuker-boeken', maar de *soChicken*-boeken van Jelle Hermus verdienen een extra aanbeveling. Ontzettend laagdrempelig, kwetsbaar en krachtig. Naast zijn boeken *Steeds Leuker* en *Leven met wind mee* schrijft Jelle wekelijks nieuwe, praktisch toepasbare onlinecontent op sochicken.nl, altijd met een prettig persoonlijke noot. Over minder piekeren, simpel leven, meer geld overhouden, omgaan met uitstelgedrag enzovoort. Ook biedt hij toegankelijke onlinecursussen als 'kies eieren voor je tijd' en 'schijt, minder onzekerheid' om het dagelijks gedoe met minder moeite tegemoet te treden. Minder drama in je leven en meer rust in je hoofd? Lees Jelle. sochicken.nl

Doe de huishoudbattle

Is er, net zoals in elk gezin, bij jullie weleens mot over wie wat doet in het huishouden? En of het wel eerlijk verdeeld is? Doe dan de 'huishoudbattle' op de site van *de Volkskrant*. Het artikel van journaliste Anna van den Breemer over dit onderwerp deed al veel stof opwaaien, nu is er ook een test. Zij liet zien dat vooral de mentale last van het huishouden op de schouders van vrouwen ligt, zij doen het merendeel van de onzichtbare klusjes en het regelwerk. Benieuwd hoe het er bij jullie aan toegaat of op zoek naar een aanknopingspunt voor een goed gesprek aan de keukentafel? Doe dan de test. Of beter nog: doe 'm samen.

www.volkskrant.nl/kijkverder/2019/huishoudbattle

© Mirjam Bleeker

Brugwachter voor een dag

Veel Amsterdamse brugwachtershuisjes zijn door centralisering van de brugbediening niet meer in gebruik. Zonde om dit stukje erfgoed op de mooiste plekken van onze hoofdstad leeg te laten staan, dus werd SWEETS hotel bedacht. Inmiddels zijn 18 (van de 28) brugwachtershuisjes omgetoverd tot hotelkamer. En al zijn de brugwachtershuisjes gedateerd – de Amstelschutsluis dateert uit 1673 – alle hotelkamers zijn naar de moderne eisen gerestaureerd. Ze zijn klein, maar slim ingericht en ze hebben stuk voor stuk een fantastisch uitzicht. Immers, de brugwachter had destijds ook goed zicht nodig. Prijzen per nacht zijn vanaf 120 euro. En heel handig: via uw smartphone krijgt u de digitale sleutel. www.sweetshotel.amsterdam

Alles bij de hand

Deze gave multitool, in de vorm van een krab, is een praktisch product met een grappige *look*. Aan de scharen van de krab zitten onder andere een minischaar, een flesopener, een platte schroevendraaier, een blikopener, een minimes en een touwzaag. Vanzelfsprekend zijn de scharen van de krab inklapbaar, zodat die ook veilig in uw broek- of jaszak past. Ingeklapt is de krab slechts 6 centimeter groot. De 6-in-1 multitool is gemaakt van beukenhout en roestvrijstaal. Dit handige *gadget* van het merk Kikkerland is voor 18,95 euro te bestellen via een leuke webshop, waar ook veel andere cadeautjes te vinden zijn. www.ditverzinjeniet.nl

© Koen Mol

Naturalis weer open

De eerste reacties op het onlangs heropende Leidse Naturalis zijn unaniem laaiend enthousiast. Natuurlijk over de collectie en de negen verrassend ingerichte museumzalen, maar ook de architectuur en de kunstprojecten krijgen complimenten. Het nieuwe Naturalis is een combinatie van zien, doen en beleven. Van spermarace tot een immens groot panoramadoek, van consulten bij LiveScience tot allerlei activiteiten. En vergeet het beroemde 66 miljoen jaar oude skelet van de Tyrannosaurus rex niet. Naturalis is elke dag open van 10.00 tot 17.00 uur en goed bereikbaar met het openbaar vervoer. NB: de nieuwe website is op zich al een bezoek waard! www.naturalis.nl

Hoera voor de herfst

De herfst is het seizoen vol verrassingen, dat stelt Marleen Brekelmans in het boekje *GUUR*. Van warme nazomerdagen met volle terrassen tot stormachtige herfstdagen. Marleen tipt de mooiste bossen, de leukste uitjes en de fijnste plekken om je op te kunnen laden als de wind weer over het land raast. *GUUR* is het laatste boek in de seizoenenserie. Eerder verschenen *Fris*, *Zwoel* en *Koud*. De serie laat u 365 dagen per jaar genieten van het mooiste in de seizoenen. Geïnspireerd geraakt door het enthousiasme van Marleen? Check dan ook haar website voor de meest bijzondere overnachtingen, adresjes, activiteiten en andere kleine dingen die je hart doen zingen. www.bijzonderplekje.nl

Sinds 1992 *Well-Fair*

Zelfstandig en comfortabel ouder worden...

 Slaapcomfort

 Zitcomfort

 Traplift

 Badkamer

NIEUW!
OP DE MARKT

v.a. € 2495,-*

*Vraag naar de voorwaarden

 0341-277010
www.well-fair.nl

GRATIS
BROCHURE?

10 redenen waarom dit bed *uniek* is:

1. Hoog-laag functie
2. Rug-, been- en nekverstelling
3. Met 1 voetdruk volledig verrijdbaar
4. Met 1 voetdruk volledig stabiel op poten
5. Naar uw lichaam gemaakt
6. Uitstapverlichting rondom
7. Geen kabels zichtbaar
8. Geen motoren zichtbaar
9. 6 maanden slaappgarantie
10. Pull-back functie

Onze klanten-
beoordeling
9,0

Een heerlijk bed voor nu en voor later...

DE TAS VAN ...

Suzanne Hurman

Bij binnenkomst ligt ie al opengevouwen op tafel. Een georganiseerde brij aan vakjes en inhoud. Zo op het lekenoog geen chocola van te maken. Tóch weet sportarts Suzanne Hurman van PSV exact wat er zich in deze bomvolle dokterstas bevindt. En, ook belangrijk, wáár het zich bevindt. 'Deze tas is absoluut Champions League.'

TEKST: HANS VAN DER MAAS | FOTO: MARCEL FISCHER

Het kostte haar aardig wat researchtijd om de juiste tas, die nu op tafel ligt, te vinden. Ook op de buitenlandse markt wikte en woog ze alle voor- en nadelen af. Maar deze felgekleurde dokterstas kwam als beste uit Suzannes onderzoek. Op de vraag of er toch nog ergens een droomtas op haar wacht, zoals een gitarist speurt en spaart voor die ene gitaar uit Amerika, antwoordt Suzanne resoluut: 'Als die er was geweest, had ik 'm wel gevonden.'

Praktisch ingericht

Suzanne Hurman is 29 jaar en samen met Mineke Vegter van PEC Zwolle de enige vrouwelijke sportarts bij een eredivisieclub. Ze is niet alleen werkzaam op de afdeling Sportgeneeskunde van TopSupport, maar ook sportarts van PSV, waarbij ze op de bank zit bij Jong PSV en, als dat nodig is, bij de jongens onder de 19 jaar van Ruud van Nistelrooy en het eerste elftal van de vrouwen. Medio vorig jaar maakte ze een mooie transfer van Go Ahead Eagles naar de topclub uit Eindhoven. De tas transfereerde met haar mee. Wat maakt deze tas zo bijzonder voor Suzanne? 'Los van het feit dat de tas qua inhoud aan alle minimale eisen voldoet, is hij bijzonder praktisch ingericht.'

De tas is met vijf letters (ABCDE) ingedeeld volgens het 'Treat first what kills first'-principe. In het A-vak zitten de spullen voor levensbedreigende situaties, zoals dreiging van stikken of een gebroken nek. Bij de B is het doel het ontdekken en behandelen van potentieel levensbedreigende aandoeningen van het respiratoir apparaat. Vanuit C zoek en behandel je

potentieel levensbedreigende aandoeningen van de circulatie. Bij D ga je op zoek naar en vervolg je stoornissen in het bewustzijn als gevolg van intracranieële en extracranieële oorzaken. Bij de E check je het hele lichaam en voorkom je onderkoeling. Behalve veel belangrijke medische attributen bevat de tas ook 'gewoon' cafeïnekauwgom en energierepen. 'Iedere speler heeft een individuele voedingsstrategie rondom wedstrijden, deze voedingssupplementen zijn hier onderdeel van', zegt Suzanne daarover. In een apart zijvak bevinden zich nog wat spullen die zich in een huisartsentas bevinden, zoals een otoscoop, neusspeculum en urinestrips.

Ambitieuze dokterstas

De tas van Suzanne Hurman reist, in het kielzog van de voetbalclub, de wereld rond. Zo belandde deze bijzondere dokters-tas op gerenommeerde voetbalvelden, bijvoorbeeld in Engeland, Spanje, Zuid-Korea en China. Waar de tas van Suzanne ook opduikt, het is volgens haar altijd 'de schakel om een wedstrijd medisch verantwoord en efficiënt te laten verlopen'. Zie je Suzanne aan het werk, dan zie je haar dokterstas. Want zonder die tas is ze 'niks'. Dat roept tot slot de vraag op: hebben we hier te maken met een ambitieuze dokterstas? Een tas die, net als voetballers, promotie wil blijven maken, die de ambitie heeft om door te groeien? Bijvoorbeeld naar het eerste mannenteam van PSV of een tas die stiekem denkt aan een glansrijke carrière in het buitenland? Suzanne lacht erbij: 'Mijn ambitie is dat hij het eerste van PSV haalt, later in het buitenland zien we daarna wel weer.' ●

KUNST KIJKEN

TEKST: HUUG SCHIPPER

Langs het pad dat naar de ingang van het Kröller-Müller Museum leidt, staan twee manshoge glazen blokken met donker glas. Het zijn de 'Two adjacent pavilions' van de Amerikaanse kunstenaar Dan Graham. Ze spiegelen de omgeving. De blokken hebben elk een deurtje. Als je erdoor naar binnen gaat, valt te zien en te beleven wat ik niet zal beschrijven, zodat het een verrassing blijft. Ik ga elke zomer met vrienden naar het Kröller-Müller Museum. Het bezoek begint altijd feestelijk met een tocht per witte fiets door het Nationale Park De Hoge Veluwe. Een fiets met kinderzitje – of je een kind bij je hebt of niet, want zo'n zitje hebben ze allemaal – waarmee je over de spaarzaam neergelegde fietspaden pedaleert. Bij het museum aangekomen, hangen we onze fiets met het stuur over een rek in de fietsenstalling tussen de bomen en lopen over een strakke groene grasmat langs een gebutste, minimalistische klomp zilverkleurig aluminium. Een paar meter verderop begint de aanloop naar het door architect Henry van de Velde ontworpen museumgebouw. Hier geen gebrek aan selfie-plekken. Iemand zet 'Monsieur Jacques' van Oswald Wenckebach een hoedje op, kinderen beklimmen de felrode staalconstructie van Mark di Suvero en ik fotografeer ons groepje voor Dan Grahams spiegelende glaspaviljoen. Ik wacht met knippen tot een vrouw en kind op weg naar de uitgang achter ons voorbijgelopen zijn. Het kind – te oud voor een zitje – kijkt naar ons en naar het paviljoen: 'Mam, is dat een wc ... of is het ook kunst?' De vrouw, vermoeid: 'Dat is helemaal niets.'

Oswald Wenckebach, 'Monsieur Jacques'

Kröller-Müller bezit – na het Van Gogh Museum – de grootste verzameling Van Goghs en stelt daaruit een steeds wisselende selectie van veertig werken tentoon naast de ijzersterke vaste collectie twintigste-eeuwse kunstwerken van Abramović, Beuys, Calder, LeWitt, Lichtenstein, Léger, Mondriaan, Picasso ... Het zijn de namen die je in elk gerenommeerd museum voor moderne kunst, waar ook ter wereld, tegenkomt. De kracht van de werken zit in de namen van hun makers. Namen die al decennialang aanzien geven aan musea en veilinghuizen. Namen als kas-magneten. Met de soms verbluffende

Dan Graham, 'Two adjacent pavilions'

(of verontrustende) beroering die een kunstwerk zelf kan veroorzaken, zouden ze weinig of niets van doen moeten hebben, maar zo is het niet. 'Picasso', goed leesbaar onder aan een doek, stoot het werk op, maakt het onaantastbaar groot en onbetaalbaar duur. In het Kröller-Müller hangt een tijdlijn met de data waarop de verschillende werken van Van Gogh zijn verworven en voor welke prijs. Daar sta je langer naar te staren dan naar zijn aardappeleters.

Behalve de grote namen en de ligging op een van de mooiste stukjes Nederland heeft dit museum een ronduit schitterende beeldentuin, of 'buitenzaal' zoals ze het noemen. 25 hectare natuurschoon waarin – ook hier – het puikje van de (inter-) nationale kunstwereld is vertegenwoordigd. Roept u maar een naam, hij is erbij, op het gazon, tussen de struiken, onder de bomen, in het water. Alles is aangenaam, rustgevend en inspirerend. Bij wijze van zelfmedicatie – broodnodig in de strijd tegen de tijd en het gezanik – ga ik graag even naast Permekes 'Niobe' in het gras liggen.

Constant Permeke, 'Niobe'

Luc Tuymans, 'Hands' (1975)

Het contrast tussen de oogstrelende Hoge Veluwe en de verpauperde volksbuurt in Tilburg waar ik doorheen loop op weg naar Museum De Pont kan niet groter zijn. Toch is die wandeling – vanaf het station is het een kwartiertje lopen – een passend begin van het museumbezoek ter stede. Want zoals de bloeiende paarse dophei op het gouden zand van ons Nationale Park leidt naar een delicaat ontworpen kunstgebouw, zo gidsen rauwe smalle straatjes je vanaf het NS-station in Tilburg naar een museum dat gevestigd is in een voormalige wolfabriek. Eenmaal binnen sta je in een ruime, industriële tentoonstellingshal – elk goed museum begint met een indrukwekkende behuizing – licht en uitnodigend. De weg naar het hogere is blijkbaar uiteenlopend geplaveid, maar ook hier goed begaanbaar en de moeite van het afleggen waard. Het hogere is in dit geval het werk van de Belgische kunstenaar Luc Tuymans (1958) die in Nederland gedoe tweegbracht met zijn portret van Beatrix bij de entree van het Stedelijk Museum in Amsterdam. Verafschuwd en bewonderd, zoals dat heet (kom niet aan ons koningshuis), kent u het? Ik vind het prachtig, mysterieus en majestueus, herkenbaar, krachtig en kwetsbaar, stoer neergekwast, heel raak, precies en slordig tegelijk, in zachte, pastelachtige grijzen, violet, bruin, enfin, een werk met een heel eigen signatuur. Een overzicht van de kunst van Tuymans hangt nu dus in De Pont, niet toevallig het eerste museum in Nederland dat ooit werk van hem tentoonstelde. De Pont leunt niet op namen uit de canon van de kunst, maar brengt sinds de opening in 1992 (dankzij de financiële nalatenschap van zakenman Jan de Pont) met veel succes nieuwe en opkomende kunstenaars over het voetlicht. Enkele van die kunstenaars, zoals Anish Kapoor die al in 1995 in het museum exposeerde, of Marlene Dumas (in 2002) en, jawel,

Luc Tuymans (in 1995) zijn in de jaren daarna wereldberoemd geworden. Ter gelegenheid van het afscheid van De Pont-directeur Hendrik Driessen stelde Tuymans onder de titel 'The Return' een tentoonstelling samen van vijftig schilderijen uit zijn oeuvre. Luc Tuymans schildert naar fotografische beelden die vaak kampen met een technisch tekort. Ze zijn overbelicht, of – met een verwijzing naar de analoge fotografie uit het verleden – te kort ontwikkeld. Het verklaart de kenmerkende bleke, ondiepe kleuren, de pasteltinten en lichte grijzen van de meest recente doeken. Eerder werk (de kunstenaar zocht zijn vorm – er hangt zelfs een doek uit 1975, Tuymans was toen 17!) is veel zwaarder en contrastrijker getoonzet. Natuurlijk zijn er verklaringen, heeft de kunstenaar bedoelingen, wil hij ideeën overbrengen, aan de kaak stellen, bewustmaken en vertellen. Het is vandaag de dag ondenkbaar dat de kunstenaar 'maar wat doet', of alleen geïnspireerd wordt door vorm, kleur, materie en zijn eigen schilderplezier. In de documentaire over het tot stand komen van de tentoonstelling die in een filmzaaltje van het museum vertoond wordt, wijst Tuymans die met een voetblessure in een rolstoel zit het museum personeel de precieze plek waar het werk moet hangen. 'Nee, nee, nog een beetje meer naar rechts ... nee, een beetje terug, ja daar.' Een beetje norsige man, er kan geen lachje af. De afscheidnemende museumdirecteur loopt erbij te glunderen, hij zoekt woorden voor zijn bewondering. Hij vindt ze, ze zijn precies goed, deze woorden van een sympathieke liefhebber: 'Het werk van Tuymans is altijd herkenbaar ... het is ... ik vind het ... zo lekker geschilderd.' Ja, dat is het. En het wringt soms onhandig charmant. Portretten, stillevens, plekken, vlakken. Prachtig geschilderd, maar soms heb je geen idee waar je naar kijkt. Ik stond lang voor een werk met een groen kruis. Wat was dit? Gelukkig had het een titel. ●

Luc Tuymans, 'Apotheek' (2003)

Kröller-Müller Museum, Otterlo

Op maandag gesloten (kroellermuller.nl)

De Pont Museum, Tilburg – Luc Tuymans 'The Return'
t/m 17 november 2019

Op maandag gesloten (depont.nl)

Onderstaande foto is gemaakt door Margret

We kennen de Pacific als onze broekzak. Daarom hebben wij jouw volgende reis al helemaal in ons hoofd. Wij sturen je naar plekken die we zelf hebben ontdekt en niet in de boekjes staan. Met onze ervaring op zak, maak je van je reis een onvergetelijke ervaring. Vraag Margret alle ins en outs via 020 - 205 10 69 of mail naar margret@pacificislandtravel.nl

**“De Pacific heeft ons
gegrepen en laat ons
nooit meer los.”**

020 - 205 10 69

droomreis@pacificislandtravel.nl

pacificislandtravel.nl

Klaar voor een unieke reis?

Ga naar Hawaï, Australië, Nieuw-Zeeland, Samoa of Frans-Polynesië en mis niets van al het moois dat de bestemming te bieden heeft. Onze reisadviseurs zijn de dichtstbijzijnde 'locals' die er zijn en helpen je graag op weg. Met Pacific Island Travel haal jij het beste uit je reis.

Meet the Stars

à la TravelEssence

In Australië en Nieuw-Zeeland laten de sterren zich van hun beste kant zien. Iedere nacht. Die krijgt u er gratis bij als wij uw reis naar Down Under mogen organiseren. Maar het liefst willen we u voorstellen aan “onze” sterren: de eigenaren van de accommodaties die we samen met u uitzoeken.

U verblijft in unieke cottages, B&B's, lodges of hostels: klein van opzet, groots in klasse. Onze specialisten hebben er zo'n 1500 zelf bezocht en geselecteerd. Gerund door gastvrije locals, die met liefde en passie hun stukje onder de sterrenhemel met u delen. U wordt als ster verwelkomd en als vriend weer uitgezwaaid.

Met uw eigen huurauto rijdt u relaxed, via uitgekende routes van de ene naar de andere verrassing. We plannen uw reis zó dat u overal meerdere nachten verblijft. Tijd en ruimte genoeg om ultiem te genieten.

Is zo'n reis naar de sterren iets voor u? Kom dan naar een van onze landenpresentatiedagen voor nog meer inspiratie. Of bel voor een afspraak met een van onze adviseurs, waar en wanneer het u uitkomt.

Onze lokale kennis maakt het verschil.
Klanten waarderen ons gemiddeld met een **9.3**
www.travelessence.nl | 030 272 5335